

I

21.693

21693

BIBLIOTECA
TEATRULUI
NAȚIONAL

W. SHAKESPEARE

REGELE LEAR

TRAGEDIE IN 5 ACTE ȘI 25 TABLOURI

TRADUSĂ DE

MARGARITA MILLER-VERGHI

■ ■

EDITATĂ DE INSTITUTUL DE ARTE
GRAFICE ȘI EDITURĂ „MINERVA”No. 13
45 BANI

SIRATO

III. 2. 10

1881

REGELE LEAR

TRAGEDIE ÎN 5 ACTE ȘI 25 TABLOURI

*Jucată pentru întâia oară
pe scena Teatrului Național din București
în ziua de 9 Noiembrie 1910.*

BIBLIOTECA TEATRULUI NAȚIONAL
EDITATĂ DE INSTITUTUL DE ARTE
GRAFICE ȘI EDITURĂ „MINERVA”

No. 13.

W. SHAKESPEARE

REGELE LEAR

Tragedie în 5 acte și 25 tablouri

TRADUSĂ DE MARGĂRITA MILLER-VERGHI

BUCUREȘTI

«MINERVA», — Institut de Arte
Grafice și Editură. — B-dul Aca-
demiei 3. — Edgar-Quinet 4.

1911

EDITURA INSTITUTULUI DE ARTE GRAFICE «MINERVA»,
BUCUREȘTI. — B-DUL ACADEMIEI, 3. — EDGAR QUINET, 4

Reproducerea oprită

ACTUL I-iii

P E R S O A N E L E

LEAR, regele Britaniei.

REGELE FRANȚEI.

DUCELE DE BURGUNDIA.

DUCELE DE CORNWALL.

D. CELE DE ALBANY.

CONTELE DE KENT.

CONTE DE GLOSTER.

EDMUND, fiul bastard al lui Gloster.

EDGAR, fiul lui Gloster.

CORAN, un curtean.

UN BĂTRÂN, țaran de pe moșia lui Gloster.

DOCTORUL.

BUFONUL.

OSWALD, intendent la Goneril.

UN CĂPITAN, în suita lui Edmund

UN CAVALER, în suita Cordeliei.

UN CRAINIC.

SERVITORI AI DUCelui DE CORNWALL.

GONERIL.

REGAN, fiica lui Lear.

CORDELIA, fiica lui Lear.

CAVALERI DIN SUITA LUI LEAR, SLUJITORI.

SOLDAȚI, SERVITORI. etc.....

Scena se petrece în Marea Britaniei.

TABLOUL I.

(Palatul Regelui Lear).

Intră KENT, GLOSTER și EDMUND.

KENT. — Aș fi crezut că Regele părtinește pe Ducele de Albany mai de grabă decât pe Cornwall.

GLOSTER. — Așa mi s'a părut în totdeauna. Dar acum, la împărțeala regatului, nu se dovedește pe care dintre duci îl prețuește mai mult ; căci imbucătățirea e astfel chibzuită încât cea mai amănunțită cercetare, n'ar ști care din porțiile lor s'o aleagă.

KENT. — Tânărul nu e un fiu al Domniei-Tale?

GLOSTER. — Creșterea lui, stăpâne, a fost pe cheltuiala mea. De atâtea ori am roșit mărturisind-o, încât acum m'am hârșit.

KENT. — Nu pot pricepe¹⁾.

GLOSTER. — Dar muma lui a priceput. De aceea a avut un prunc în leagăn, înainte de a avea un soț în casă. Nu-ți miroase a păcat?

KENT. — Nu pot dori neîmplinirea lui, văzând urmări atât de mândre.

GLOSTER. — Dar mai am, stăpâne, după pravilă, un fiu, cu vre-un an mai mărișor decât ăsta ; și nu-mi-e nici de cum mai drag, cu toate că ștrengarul ăsta a sosit pe lume cam nerușinat, fără să-l cheme

¹⁾ Joc de cuvinte asupra vorbeii : *conceive*, care înseamnă : a pricepe, și a concepe.

cine-va. Dar mult a fost mă-sa frumoasă! Și de dragul ei, trebuie plodul mărturisit, măcar că e din flori. Edmund, cunoști pe strălucitul boer?

EDMUND. — Nu, stăpâne.

GLOSTER. — E lordul Kent. Să-l ții minte de acum ca cinstitul meu prieten.

EDMUND (Către Kent). — Mă închin Domniei-Tale, stăpâne.

KENT. — Doresc să fim prieteni și să te cunosc mai de aproape.

EDMUND. — Voi încerca să fiu vrednic, stăpâne.

GLOSTER. — A lipsit din țară nouă ani, și are să plece iară-și. Vine Regele!

SCENA II.

(Se aud surle. Intră un paj purtând o coroană pe o pernă).

REGELE LEAR, CORNWALL, ALBANY, GONERIL, REGAN,
CORDELIA, și tot alaiul.

LEAR. — Gloster, adu pe Regele Franței și pe Ducele Burgundiei.

GLOSTER. — Mă duc, sire. (Ese cu Edmund).

LEAR. — Și acum, ne vom destăinui ascunsa plănuire! Dați-mi harta. Aflați că ne-am împărțit regatul în trei părți. Ne-am pus temeinic în gând să scuturăm treburi și griji de pe umerii bătrânelor noastre, și să le incredințăm vârstei mai în putere; iar noi să pășim spre moarte fără povară. Fiul nostru Corniwall și tu, nu mai puțin iubitor, fiul nostru Albany, vrăm în ceasul ăsta, cu nestrămutată voință, să dăm în vileag zestrea fiecărei fiice a noastre, ca să fie pe viitor, orice vrajbă înlăturată. Principii Franței și al Burgundiei, amândoi dornici de iubirea mezinei noastre, au găzduit îndelungat la curte in-

dragostirea lor, și acu, răspuns li se cuvine. Spuneți-mi, fiicele mele, de oarece de-acum ne vom desbrăca de domnie, de grija moșiei și de povara cârmuirii,—care din trei putea-voi zice că mă iubește mai mult? Ca să răspândim cu prisos a noastră dărnicie, acolo unde natura cu vrednicia se iau la întrecere. Goneril, tu cea mai mare, grăește cea dintâi.

GONERIL (Înaintează spre Lear). — Mărite-Doamne, te iubesc mai mult decât pot vorbele cuprinde! Mai drag îmi ești decât lumina ochilor, decât întinderea nețărnută și libertatea; mai presus decât orice se poate prețui, fie oricât de scump și de rar; și nu mai puțin decât viața, când ea înseamnă noroc, sănătate, frumusețe și cinste; atât cât și-a iubit vre-o dată un copil părintele și cu o dragoste de care nu e vrednic cuvântul. Mai presus decât toate astea, te iubesc eu.

CORDELIA (Aparte). — Cordeliei ce-i rămâne? A iubi și a tăcea!

LEAR. — Din acest hotar până la ăstălalt te facem stăpâna tuturilor ăstor ținuturi cu păduri întunecoase, cu mănăstiri plaiuri, cu râuri bogate, cu fânețe întinse. Neamului tău și al lui Albany fie pe veci. Ce zice a doua fiică a noastră, prea scumpa noastră Regan, soția lui Cornwall? Vorbește.

REGAN (Înaintează spre Lear). — Sunt făurită din acelaș metal ca și soră-mea, și mă cred de un preț cu dânsa. În adevărul gândului socot că ea a zugrăvit pe deplin iubirea mea; însă într'un lucru a greșit: căci eu mărturisesc că mi-e urită orice altă bucurie, fie ea pricinuită de cele mai alese simțuri ale noastre; și nu aflu altă fericire decât în scumpa dragoste a Măriei-Tale.

CORDELIA (Aparte). — Atunci vai de Cordelia! Și totuși nu, căci sunt incredințată că la mine, iubirea atârnă mai greu decât cuvintele.

LEAR. — Ție și urmașilor tăi, fie veșnică moștenire această măreață a treia parte din regatul meu; nu mai mică în întindere, preț sau frumusețe, decât cea dăruită Gonerilei. Și acum, bucuria mea cea de pe urmă, dar nu cea mai mică, tu la a cărei tânără dragoste se întrec să fie părtașe podgoriile Franței și pășunile Burgundiei, ce vei putea spune ca să capeți o parte mai bogată decât a surorilor? Vorbește.

CORDELIA. — Nimic, Măria-Ta.

LEAR. — Nimic?

CORDELIA. — Nimic.

LEAR. — Din nimic, nimic nu ese. Mai vorbește odată.

CORDELIA. — Nefericită ce sunt! Nu pot până la buze să-mi înalț sufletul. Iubesc pe Măria-Ta atât cât se cuvine. Nici mai mult nici mai puțin.

LEAR. — Ce fel, ce fel, Cordelia! Ia seama ce rostești sau vai de norocul tău!

CORDELIA. — Mărite-Doamne, m'ai născut, m'ai crescut, m'ai iubit. Eu îți dau înapoi datoria după cum se cuvine: mă supun ție, te iubesc și te cinstesc din suflet. La ce mai au surorile mele bărbați, dacă dragostea lor e toată a Măriei-Tale? Eu sper că la măritiș, acela căruia voi jura credință va lua cu sine o jumătate din dragostea, din grija și din supunerea mea. Eu, firește nu m'oi mărita, ca surorile mele, pentru a iubi pe singur tată-meu!

LEAR. — Din inimă, grăit-ai?

CORDELIA. — Da, Măria-Ta.

LEAR. — Atât de tânără și fără duiosie?

CORDELIA. — Sire, atât de tânără și de sinceră.

LEAR. — Așa să fie. Sinceritatea să-ți fie zestrea! Căci pe sfânta strălucire a zilei! pe tainele Hecatei și ale nopții, pe toate puterile stelelor dela care ni se trage viața ori încetarea ei!.. Iată, mă lapăd

aici de toată grija părintească; de orice legătură și datorie de sânge; și de aci înainte, te privesc ca străină mie și inimei mele. Barbarul Scit sau acel care, pentru a-și potoli foamea, face din pruncii săi cină, va fi mai bine primit la sânu-mi, mai miluit și mai ajutat decât tine, ce mi-ai fost fiică odată.

KENT. — Stăpâne indurat...

LEAR. — Tăcere, Kent! Nu te pune între balaur și mânia sa! Pe dânsa o iubeam mai mult! Și gândeam să-mi aflu odihna în blânda ei ocrotire. Piei din ochii mei! Așa să am pace în mormânt cum întorc acum dela dânsa, inima mea de tată! Să vie Craiul Franței. Cine s'a mișcat? Chemăți pe al Burgundiei. Cornwall și Albany, pe lângă zestrele celor două fiice, bucurați-vă și de o a treia. Ea, să aibă ca zestre, semeția pe care o poreclește sinceritate! Vă hărăzesc la amândoi puterea mea, întâietatea, și toate mărețiile ceremoniei ce le aduce cu sine domnia. Iar noi vom locui pe rând timp de o lună la câte unul din voi, păstrându-mi dreptul de a avea o sută de slujitori, pe care-i veți găzdui împreună cu mine. Noi, însă, tot păstrăm numele de rege, cu titluri și onoruri. Iar cârmuirea, veniturile și împlinirea tuturilor celorlalte, să fie a voastră, fii iubiți; și pentru a întări aceasta, împart între voi coroana asta.

KENT. — Măria-Ta, tu pe care întotdeauna te-am cinstit ca pe un rege, te-am iubit ca pe un stăpân, iar în închinăciunile mele, te-am socotit ca pe sfânt paznicul meu...

LEAR. — Arcul e întins să tragă. Ieși din calea săgeții!

KENT. — Las-o să pornească, de-ar fi chiar să-i pătrundă vârful în inima mea!.. Fie Kent nesupus, când Lear își pierde mintea. Ce-ai făcut, bătrâne? Crezi că se teme supunerea mea să-ți vorbească

deschis, când o putere ca asta, se înclină lingușirei! Datoria ori cărui om cinstit e *adevărul*, când măreția tronului se coboară până la nebunie! Intoarce-ți hotărîrea; răsghăndește-te; pune o stavilă acestei mâinii năpraznice. Răspund cu viața, de dreptatea judecăței mele; fata cea mai mică nu te iubește mai puțin; și nici nu e goală inima acelora ce nu stărnesc, ca golul, sgomot mult.

LEAR. — Kent, de ți-e dragă viața, nici un cuvânt mai mult!

KENT. — Viața pentru mine n'a fost altceva, decât un rămăseag bun de pierdut împotriva dușmanilor tăi, teama n'am s'o pierd când binele tău e la mijloc.

LEAR. — Pieri din ochii mei!

KENT. — Deschide-ți ochii Lear, și lasă să rămână cu adevărata lor lumină.

LEAR (Vrea să se repeadă). — Acum, pe Apollon!..

KENT. — Acum, pe Apollon, rege, de geaba învoci zeii!

LEAR. — Mișelule, nemernice! (Pune mâna pe sabie).

ALBANY. — Stăpâne... iartă-l!

CORNWALL. — Stăpâne... iartă-l!

KENT. — Haide, omoară-ți doctorul, și cruntei boale, plătește-i leafă! Intoarce-ți hotărîrea: de unde n', pe câtă vreme va fi suflare în pieptu-mi, voi striga că rău ai făcut.

LEAR. — Ascultă-mă, răsvrătorule, pe legea ta, ascultă: De oarece ai încercat să mă faci să-mi cale jurământul, lucrul ce până acum nici când n'am îndrăsnit; și cu din cale-afară semetie să te împotrivești hotărîrei și puterii mele cea ce nici firea, nici rangul meu nu pot îngădui, iată-ți răsplata: Cinci zile îți dau răgaz, în care să-ți gătești cele trebuincioase pentru apărare de relele lumii; iar într'a șasea, să-ți întorci nesuferitul spate dincolo de hotarele domniei mele. Dacă după a șasea zi, se

va găsi în ținuturile voastre trupul tău surghiunit vei fi pedepsit cu moarte grabnică. Afară! Pe Jupiter! Astă osândă nu se mai schimbă.

KENT. — Rămâi cu bine, rege! De vrei să te porți astfel, aici ar fi sughiunul, iar libertatea, aiurea! (Către Cordelia). Fetică, te aibă zeii în sfânta lor pază! Gândul tău e drept și graiul tău e drept. (Către Regan și Goneril). Fie ca faptele voastre să adeverească cuvintele voastre umflate; și urmări bune răsară din vorbele voastre de dragoste. Astfel, boerilor, își ia ziua bună Kent, bătrânii pași spre alte țări își îndreptă. (Ese în dreapta).

SCENA III.

(Se aud surle). Intră GLOSTER cu REGELE FRANTEI, DUCELE BURGUNDIEI și tot alaiul

GLOSTER. — Mărite-Doamne, iată Craiul Franței, și Ducele Burgundiei.

LEAR. — Duce de Burgundia, întâi grăi-vom către tine, care, împreună cu acest rege, ați năzuit la mâna ficei noastre. Care e cea mai mică zestre ce-mi ceri să-ți dau eu dânsa dimpreună, și fără de care, ți-ai lua cererea înapoi?

DUCELE BURGUNDIEI. — Prea Înălțate-Doamne, nu cer mai mult decât acea zestre pomenită de Măria-Ta; și nici cred că vei da mai puțin.

LEAR. — Slăvite prinț, pe când ne era scumpă și nouă, o luam drept lucru scump. Acum însă, i-a scăzut prețul. Iat-o. Aici e. Dacă ceva, în astă mică făptură, sau dacă ea, în întregul ei, e pe placul Măriei-Tale, așa cum e, inzestrată cu mânia noastră, și cu nimic alta, iat-o, este a Mărie-Tale...

DUCELE BURGUNDIEI. — Nu știu ce să răspund.

LEAR. — Vrei, cu toate cusururile ei, fără de prie-

teni, de curând îmbogățită cu ura, inzestrată cu blestemul, și înstrăinată prin jurământul nostru, vrei s'o ei, sau s'o lași?

DUCELE BURGUNDIEI. — Iartă-ne, prea Înălțate Rege. Alegerea mea nu se poate încheia în asemenea împrejurări.

LEAR. — Atunci, slăvite Doamne, las'o. Căci, pe puterea care m'a făcut, ți-am spus toată a ei avuție. (Către regele Franței). Cât despre tine, prea Înălțate rege, nu vreau să jicnesc întru'atât a ta prietenie, încât să te unesc cu o ființă ce urăsc. De aceea, te rog din suflet să-ți întorci dragostea într'un chip mai vrednic, iar nu către o nemernică, pe care natura chiar se rușinează s'o cunoască drept o faptură a ei.

REGELE FRANȚEI. — Mi se pare ciudat lucru ca dânsa, care până adineauri vă era cea mai iubită, mângâierea bătrâneței voastre, ținta tuturilor laudelor, cea mai bună, cea mai dragă, să ți făptuit, în timp așa scurt, o greșală atât de peste fire, încât s'o dezbrace de toate vestmintele dragostei voastre. Fi rește, vina ei trebuie să fie ceva nemaipomenit, și iubirea voastră de până acum, a fost o greșală. A crede însă despre dânsa așa lucru, este un gând pe care mintea mea nu-l poate prinde afară poate decât printr'o minune.

CORDELIA. — Rog pe Măria-Ta... deoarece eu n'am ăst meșteșug, limbut și istet, de-a putea spune ce nu cuget, iar cele ce am în gând, mai de grabă le fac decât le vorbesc... Rog pe Măria-Ta să facă cunoscut tuturilor, că nu vre-o vină rușinoasă, nu vre-un omor, sau vre-un păcat, sau fapte necuviincioase ori necinstite mi-au răpit dragostea și favoarea Mărie-Tale; ci tocmai acea lipsă prin care eu mă socot mai bogată; adică lipsa unui ochiu lingșitor, și a unei limbi iscusite, pe care mă bucur

că n'o am, măcar că, neavând-o, am pierdut iubirea Măriei-Tale.

LEAR. — Mai bine nu te nășteai, decât să mă fi jicnit într'atât.

REGELE FRANȚEI. — Numai atât a fost? O lenevie a firei care adesea lasă nespusă povestirea celor ce are să facă? Duce al Burgundiei, ce zici de astă Domniță? Iubirea nu e iubire, când e amestecată cu chibzuiri străine de firea ei adevărată. Vrei s'o ei? Ea însă-și e o zestre.

DUCELE BURGUNDIEI. — Mărite-Doamne, dă-i doar acea parte din regat de care singur ai pomenit și iată iau mâna Cordeliei de-acî înainte Ducesă de Burgundia.

LEAR. — Nimic. Am jurat. Sunt statornic.

DUCELE BURGUNDIEI. — Imi pare rău atunci, că în așa chip ți-ai înstrăinat părintele, încât îți înstrăinezi și mirele!

CORDELIA. — Meargă în pace Domnul Burgundiei! Dacă aste griji bănești sunt dragostea lui, eu nu-i voi fi soție.

REGELE FRANȚEI. — O prea frumoasă Cordelia! Ești mai avută în sărăcie, mai prețuită în pără-sire, și mai iubită în urgisire. Pe tine, cu virtuțile tale, iată, aici te aleg. Fie-mi îngăduit să culeg, ceia ce alții au disprețuit. O zei, o zei! Ciudat e că din lepădarea nemiloasă a celorlați, se incinge iubirea mea până la nebunie! Fîica-ta desmoștenită, o rege! surghiunită spre norocirea mea, va fi regina noastră, a tot ce e al nostru, și-a frumoasei Franțe. Toți Ducii umedei Burgundii nu vor putea răscumpăra dela mine astă fără seamăn, astă nestimată, astă fără preț fecioară Cordelia! zi-le rămas bun, cu toată răutatea lor. Ce ai pierdut aici, găsi-vei mai bun aiurea!

LEAR. — A ta să fie, Crai al Franței! A ta;

căci n'avem așa fiică; și nici c'or mai privi ochii noștri fața ei! Și astfel te du, fără mulțumire, și fără dragoste, fără bine cuvântare dela noi! Aidem, Slăvite Domn al Burgundiei. (Surle. Es toți, afară de Regele Franței, Cordelia, Regan și Goneril).

SCENA IV.

REGELE FRANȚEI, CORDELIA, REGAN, GONERIL.

REGELE FRANȚEI. — Ia-ți rămas bun dela surori.

CORDELIA. — Pe voi, juvaere ale tatălui nostru, cu ochii în lacrimi vă părăsește Cordelia. Eu vă știu cine sunteți, dar, ca soră, mi-e silă să chem pe nume greșelele voastre. Fiți miloase cu tata! Il las inimilor voastre mult lăudate. Dar, vai! de-ar fi pe dorul inimei mele, cu drag, l'aș lăsa într'un loc mai bun! Rămâneți cu bine amândouă!

REGAN. — Nu ne învăța tu datoria noastră!

GONERIL. — Mai bine vezi de mulțumește pe soțul tău, care te-a primit așa, de pomană. N'ai știut să dai cuvenită ascultare și pe drept ai pierdut ce-ai pierdut.

CORDELIA. — Timpul va arată ce ascunde învăluita iscusință. Nu-și poate cine-va tăinui toată viața greșelele: la urmă tot rușinea e partea fățarnicului. Rămâneți cu bine.

REGELE FRANȚEI. — Haidem, frumoasa mea. (Es Regele Franței și Cordelia).

SCENA V.

GONERIL, REGAN.

GONERIL. — Ascultă, soră dragă. Am multe lucruri să-ți spun în cele ce ne privesc de aproape pe amândouă. Cred că tata va pleca de aici în astă seară.

REGAN. — De sigur va merge la tine. Peste o lună... la noi.

GONERIL. — Îl vezi cât e de schimbător, acum la bătrânețe? Nu ne-am înșelat când am băgat de seamă aceasta. Intotdeauna pe sora noastră a iubit-o mai mult; și câtă lipsă de judecată a dovedit acum, isgonind-o!

REGAN. — E slăbiciunea vârstei; nu e vorbă, nici-odată n'a știut prea bine care-i e voia.

GONERIL. — Timpul cel mai bun al lui... teafăr n'a ținut mult; de aceea trebuie să ne gătim a răbda dela bătrânețea lui, nu numai nesocotința unei firi de mult păraginite, dar și încăpățânarea nestăpânită pe care o aduce vârsta șubredă și mânioasă.

REGAN. — Ne putem aștepta la apucături nesăbuite, cum a fost surghiunirea lui Kent.

GONERIL. — Numai decât să-și ia ziua bună dela Regele Franței. Te rog, să luăm înțelegere împreună: Dacă tata are de gând să urmeze cu poruncile lui încăpățânate ca și până acum, toate darurile lui vor fi pentru noi numai necazuri.

REGAN. — Să ne mai chibzuim în privința asta.

GONERIL. — Ceva trebuie făcut, și cât de grabnic.

T A B L O U L II-lea.

(Castelul Contelui Gloster).

SCENA I.

Intră EDMUND, (Ținând o scrisoare în mână).

EDMUND. — Natură, tu ești zeița mea. Legilor tale nchin faptele mele toate. De ce să fiu eu chinuit din pricina obiceiului? Și de ce aş îngădui unor netrebnice păreri ale lumii să mă despoaie de avere, pentru că am întârziat cu douăsprezece, ori douăzeci și patru de luni după fratele meu? De ce sunt bastard, de ce disprețuit, când trupul mi-e tot așa de bine legat, mintea tot atât de întreagă, firea tot atât de vioaie ca și a copiilor cinstitelor neveste? De ce ne înfierează pe noi cu semnul înjosirei? De ce ne rușinează? Bastarzi? Josnici? Josnici noi, care din furișarea poftitoare a naturei, ne alegem cu o fire mai puternică și de soi mai sdravăn decât încap la zămislire a celor mulți netrebnici, născuți jumătate prin somn! Așa dar, o Edgar, fiu legiuit, îmi trebuie pământul tău! Iubirea tatei se cade tot atât bastardului Edmund cât și legiuitului Edgar. Frumos cuvânt! *Legitim*! Ei bine, iubite legitime, dacă își va face drumul astă scrisoare, și dacă va avea isbândă bună uneltirea mea, Edmund cel disprețuit, va fi deasupra celui legitim. Eu cresc, și mă înalț. Acum, o zei, dați ajutor bastarzilor!

SCENA II.

Intră GLOSTER.

GLOSTER. — Kent astfel surghiunit! Și Craiul Franței fiind supărat!... Și Regele plecând diseară, după ce și-a trecut puterea altora... redus la un venit de nimic! Și toate astea într'un minut... Tu ești Edmund? Ce veste?

EDMUND. — Cu voia Domniei-Tale niciuna. (Ascunde scrisoarea).

GLOSTER. — De ce încerci cu atâta zel să ascunzi acea scrisoare?

EDMUND. — N'am nici o veste, stăpâne.

GLOSTER. — Dar ce hârtie citeai?

EDMUND. — Nu, nimica stăpâne.

GLOSTER. — Nimic? Atunci ce atâta grabă s'o vâri în buzunar? Ceeace e *nimic* n'are atâta nevoie de ascunzătoare. Ia să vedem. De o fi nimic n'o să-mi trebue ochelari.

EDMUND. — Te rog din suflet, iartă-mă stăpâne, e o scrisoare dela frate-meu; n'am citit-o toată, dar pecăt am prins din ochi nu se cuvine s'o vezi.

GLOSTER. — Dă-mi acea scrisoare, îți zic!

EDMUND. — Te vei supăra și dându-ți-o și inpotrivindu-mă. Copriiul ei, după câte am priceput, nu e vrednic de laudă.

GLOSTER. — Să vedem; să vedem!

EDMUND. — Nădăjduesc, ca apărare pentru frate-meu, că va fi scris o ca să mă încerce.

GLOSTER. (Citind). — «Această cinstire a bătrânilor și închinare în fața lor, ne amărăște viața totemai în zilele cele mai frumoase, ne ține averile departe de noi până ce ajungem și noi la bătrânețe, și nu ne mai putem bucura de ele. Incep să găsesc o povară nefolositoare și prostească în asuprirea bătrâ-

uilor tirani, cari ne poruncesc, nu pentru că au ei vre-o putere, ci pentru că le dăm noi voe. Vino pe la mine să mai vorbim în astă pricină. De ar putea tata să doarmă până l'oi deștepta eu te-ai bucura pe veci de o jumătate din venitul lui și ai trăi mult iubit de al tău frate Edgar»... Hm! uneltire... «Să doarmă până l'oi deștepta... Te-ai bucura de o jumătate din venit»... Fiul meu Edgar!... Avut-a mână să serie acestea! Inimă și cuget să le gândească! Când ai primit astea? Cine a adus'o?

EDMUND. — N'am primit-o stăpâne. Asta e ciudătenia; am găsit-o aruncată pe fereastră în odaia mea.

GLOSTER. — Cunoști slova că e a lui frate-tău?

EDMUND. — De-ar fi vre-un lucru bun, stăpâne m'aș prinde să jur că e a lui, dar așa cum stau lucrurile imi vine să cred că e slova altuia...

GLOSTER. — Ba e a lui!

EDMUND. — Mâna e a lui, stăpâne, dar inima lui nu cred să fie în cuprinsul scrisoarei.

GLOSTER. — Te-a mai încercat el vre-o dată cu privire la asemenea planuri?

EDMUND. — Nici-odată, stăpâne. Dar l'am auzit adesea susținând că s'ar cădea, când fiii sunt în puterea vârstei, iar părinții pe povârnișul bătrâneței, să fie tatăl ca un nevârstnic sub paza fiilor, iar ei să stăpânească averea.

GLOSTER. — Nemernicul! Nemernicul!... E chiar cuprinsul scrisorii lui. Mișel afurisit! Bestie nesuferită! Mai rău ca bestia. Du-te băiete de-l caută! Da, prinde-l! Nemernic fără seamăn! Unde e?

EDMUND. — Nu știu stăpâne. Dacă ai bine voi să pui stavilă urgiei tale împotriva lui, până vei da de rostul unei adevărate dovezi a vinei lui, ai merge mai la sigur; dacă însă dai drumul mâniei tale fără să fi înțeles planul lui pe deplin, îți scade și cinstea Domniei Tale și nimicești pentru totdeauna teme-

lia dragestei lui. Mi-aş pune viaţa rămaşag, că n'a scris aceasta decât pentru a-mi încerca iubirea către Domnia-Ta; şi că nu e nici un soiu de altă primejdie.

GLOSTER. — Aşa crezi tu?

EDMUND. — Dacă Domnia-Ta crezi de cuviinţă, te-aş putea ascunde într'un loc de unde ne-ai auzi stând de vorbă asupra acestora şi cu mărturia auzului Doamnei-Tale te-ai putea dumiri; şi asta nu mai departe decât în astă-seară.

GLOSTER. — Nu-i cu putinţă să fie el o ast-fel de dihanie.

EDMUND. — Nici vorbă că nu e!

GLOSTER. — Faţă de tată-său care-l iubeşte atât de mult, atât de duios! Dumnezeule sfinte!... Edmund, caută-l, pătrunde în sufletul lui; fă cum vei şti mai bine! Mi-aş da toată averea ca să fiu lămurit!

EDMUND. — Il voi căuta, stăpâne, chiar acum voi înjgheba o întâlnire cum voi putea, şi apoi te voi vesti.

GLOSTER. — Eclipsele de lună şi de soare ce s'au ivit de curând, nu sunt de-a buna, oricât poate cunoştinţa naturei să le tălmăcească, fie într'un chip ori altul, totuşi firea întreagă suferă de pe urma lor: Iubirea dispare, prietenia scade, fraţi se învrăjbesc; prin oraşe răscoale; între ţări răsboaie; în palate trădare; iar legăturile dintre tată şi fiu sfâşiate. Netrebnicul meu fiu se potriveşte cu proorocirile: Iată fiul împotriva tatălui. Regele ese din calea firească: iată şi tatăl împotriva copilului. S'au trecut vremurile cele bune; uneltiri, înşelăciune, trădare şi toate relele ne urmăresc până la groapă... Găseşte pe acel mişel, Edmund. Nu va fi fără folos pentru tine. Fă-o cu toată grija... Şi, bunul, credinciosul Kent surghinit? Şi vina lui nimic alt decât credinţa!... Ciudat! (Ese).

SCENA III.

EDMUND.

EDMUND. — Iacă bine cuvântată nerozie a omenirii! Când ne merg treburile rău — și adesea e răsplata faptelor noastre — învinovățim de toate pățaniile noastre, soarele, luna și stelele ca și când am fi ticăloși fără voie, mișei din pricina cerului, și hoți, pungași și trădători prin învinuirea stelelor, ori bețivi mincinoși și desfrânați prin puterea planetelor...

Foarte ușor pentru cel pățimaș să pue vina vițiilor lui pe spatele unei constelații! Oare din vina vre-unui astru sunt eu crunt și pățimaș? Ttt! Dar tot așa ar fi fost dacă cea mai feciorească stea din ceruri ar fi tremurat din gene la nașterea bastardului Edmund!... Vine Edgar!

SCENA IV.

EDMUND, EDGAR.

EDMUND (Aparte). — Și sosește la țanc, ca în vechile comedii, catastrofa. Rolul meu e următorul: o nemărginită melancolie cu un sfat ca al unui scăpat din balamuc. (Tare). O, aceste eclipse pricinuiesc multe învrăjbiri! Fa, sol, mi la... (Cântă încet).

EDGAR. — Tu ești, frate Edmund? În ce adâncă cugetare ești cufundat.

EDMUND. — Cugetam, dragul meu, la o proorocire pe care o arătăm mai zilele trecute asupra urmărilor acestor eclipse.

EDGAR. — Cu de astea te îndeletnicești acum?

EDMUND. — Te asigur că din nenorocire tot ce a fost prezis s'a adevărit: ură între părinți și copii, moarte, secetă, desfacerea celor mai vechi prietenii,

ceartă în sfatul țării, amenințări între rege și noblete, vrajbe nefolositoare, stricarea nunților și câte și mai câte!

EDGAR. — De când te-ai făcut ucenic în astronomie?

EDMUND. — Ia ascultă, de când n'ai văzut pe tata?

EDGAR. — De aseară.

EDMUND. — Vorbit-ai cu dânsul?

EDGAR. — Cum de nu? Vre-o două ceasuri.

EDMUND. — V'ați despărțit în pace? N'ai simțit într'insul nici o supărare, fie în vorbă fie în privire?

EDGAR. — Nici de cum.

EDMUND. — Ia adu-ți aminte cu ce-l vei fi jignit și, așa te rog, ferește-te câtva timp de-al întâlni pân'î s'o stâmpăra mânia care în ceasul ăsta atât e de aprinsă, încât nici cu moarte nu s'ar potoli.

EDGAR. — M'o fi părît la dânsul vr'un mișel.

EDMUND. — Așa mă tem și eu. Te rog foarte, ferește-te mereu de dânsul pân'o mai trecă urgia și după cum ți-am spus ascunde-te la mine acasă de unde te voi face, la ceasul convenit să auzi vorbele tatei. Te rog iată cheia și dacă ești, să fii înarmat.

EDGAR. — Ce fel? Înarmat?

EDMUND. — Iubite frate, te învăț de bine. Nu ești, fără arme. Pe cinstea mea eu îți vreau binele. Ți-am spus cele ce am văzut și auzit, însă nu tot adevărul și grozăvia întreagă a lucrului. Te rog pleacă repede.

EDGAR. — Mă vei vesti în curând?

EDMUND. — Tot ce fac e pentru binele tău.

EDGAR. — (Ese).

EDMUND. — Un tată increzător, un frate curat la suflet, a cărui fire e atât de departe de-a face răul, încât nici nu-l bănuiește! Cu năroada lui cinste, iscusința mea ajunge departe. Văd cum stau lucrurile. De nu prin naștere, cel puțin prin șiretlic să capăt moșii: Tot ce'mi e de ajutor, îl privesc ca bun. (Ese).

TABLOUL III-lea.

(Palatul ducelui de Albany)

SCENA I.

Intră GONERIL, și OSWALD, (intendentul ei).

GONERIL. — Adevărat e că tata a dat în slujitorul meu, pentru că i-a ocărit bufonul?

OSWALD. — Da, mărită Doamnă.

GONERIL. — Ziua și noaptea mă jicnește; în fie-ce ceas izbucnește în el câte o nerozie care ne scoate din răbdări. Nu mai pot îndura! Slujitori lui se rezvrătesc, și el însuși caută ceartă de toată nimica. Când s'o întoarce dela vânătoare să ști că nu mai vreau să-i vorbesc. Să-i spui că sunt bolnavă. Dacă ai mai scădea câte ceva din slujbele ce'i se făceau până acum nici un rău n'ar fi. Răspunderea, în astă privință o iau eu. (Se aude sunând din corn).

OSWALD. — Vine, mărită Doamnă; il aud.

GONERIL. — Ai voe să te arăți oricât de nepăsător și de lănced, și tu, și ceilalți. Dacă nu-i place, să meargă la soră-mea al cărei gând e ca și al meu în astă privință. Bătrân neghiob, care ar mai pofti să stăpânească cu întâietatea de care singur s'a desbrăcat! Nu, pe viața mea! Bătrânii nerozi sunt ca și pruncii și trebuie obișnuiți cu muștrări în loc de lingușiri, când vezi că trec peste măsura celor cuvenite. Adă-ți aminte ce-ți spun.

OSWALD. — Prea bine. Domniță.

GONERIL. — Iar slujitori lui, să fie printre noi primiți mai cu răceală. Ce-o eși de acolo, nu'mi pasă. Vesteste pe ai noștri. Aș dori să iasă de aici vre-un prilej să pot răsufla... și are să iasă. Și chiar acum scriu soră-meii să urmeze și dânsa aceeași cale. Gătește totul pentru cină. (Ese cu Oswald).

SCENA II.

Intră KENT, travestit.

KENT. — Dacă aș putea numai să împrumut alt glas, cu care să-mi prefac vorbirea, s'ar împlini cu totul buna mea plănuire pentru care mi-am schimbat astfel chipul. Acum Kent surghinuitule, de-ai putea fi de vr-eun folos celui care te-a lepădat, stăpânul mult iubit te-ar găsi gata la orice slujbă. (Se aude sunând din corn. Intră Lear, slujitori, pași).

SCENA III.

LEAR. — Nu mai întârziati cu prânzul nici un minut! Acum îndată să fie gata! (Ese un slujitor). Cine e acesta? Tu ce ești?

KENT. — Un om, stăpâne.

LEAR. — Ce meserie ai? Ce vrei dela noi?

KENT. — Meseria mea e de a nu fi mai puțin decât par; de a sluji credincios pe cel ce crede în mine; de a iubi pe cine e cinstit; de a sta de vorbă cu cine are minte multă și vorbește puțin; de a nu mă teme de judecată; de a mă bate când n'am în cotro; și de a fi creștin curat, iar nu păpistaș.

LEAR. — Cine ești tu?

KENT. — Un om foarte cumsecade, și tot atât de sărac ca și Regele.

LEAR. — De ești atât de sărac printre norod, cum este el printre regi, atunci, ești sărac în destul. Ce poțtești?

KENT. — Să slujesc.

LEAR. — Pe cine?

KENT. — Pe tine.

LEAR. — Mă cunoști, omule?

KENT. — Nu, dar e ceva în chipul tău căruia bucuros i-aș zice : stăpâne.

LEAR. — Și anume ce?

KENT. — Măreția.

LEAR. — Ce știi să faci?

KENT. — Știu să tac, să merg călare, să alerg, să stric o poveste ciudată povestind'o, dar să repet scurt un răspuns scurt. Tot ceeace pot oamenii de rând, pot și eu, și ce e mai bun în mine e hărnicia.

LEAR. — De câți ani ești?

KENT. — Nu sunt atât de tânăr încât să iubesc o femeie pentru glasul ei, dar nici atât de bătrân în cât să-mi pierd mintea după ea. Duc în spinare 48 de ani.

LEAR. — Rămâi în slujbă la mine. Dacă după masă imi vei plăcea atât de mult, nu ne vom despărți ușor. Hei! cina! cina! Unde mi-e ștrengarul? Bufonul. Mergi de-mi cheamă bufonul! (Ese un slujitor, intră Oswald.)

LEAR. — Hei tu de colo, unde e fiica mea?

OSIVALD. — Să avem ertare... (Ese).

LEAR. — Ce a spus dobitocul? Chemați-l îndărăt! (Ese un slujitor). Unde mi-e bufonul? Hei? Parecă ar dormi lumea toată (Intră acelaș slujitor).

LEAR. — Ei bine, unde e aceea corectură?

SLUJITORUL. — A spus, Măria-Ta, că fiica Măriei-Tale e bolnavă.

LEAR. — Și de ce n'a venit îndărăt robul când l'am chemat?

SLUJITORUL. — Mi a răspuns, Măria-Ta, fără nici o sfială, că nu vrea.

LEAR. — Nu vrea ?

SLUJITORUL. — Măria-Ta, nu știu care să fie pricina, dar îmi pare că Măria-Ta nu ești îngrijit cu dragostea cuvioasă de mai înainte; este o mare scădere în cuvîntă atît printre servitori, cît și în purtarea Ducelui și fiicei Măriei-Tale.

LEAR. — Ha! asta 'mi spui?

SLUJITORUL. — Rog din suflet pe Măria-Ta să mă ierte dacă greșesc. Datoria mea nu'mi îngăduie să tac, cînd Măria-Ta e jienită.

LEAR. — Cîtesc în vorbele tale propria mea gîndire. Am băgat de seamă dela o vreme în coace oarecare nepăsare... dar am socotit că e mai mult o bănuială fără rost a închipuirii mele, decît o adevărată precugetare de a mă jieni... Voi cerceta mai de aproape... Unde mi-e bufonul? De două zile nu l'am mai văzut.

SLUJITORUL. — Stăpâne, de cînd a plecat Domnița cea mică în Franța, bufonul tot tînjește.

LEAR. — Nici o vorbă despre asta! Am băgat eu de seamă!. Dute și spune fii-meii că vreau să-i vorbesc! (Ese un slujitor). Du-te de-mi chiamă bufonul! (Ese un slujitor, intră Osivald).

LEAR. — D-ta, da, da, d-ta. Ia vino 'n coa! Cine sunt eu, mă rog?

OSWALD. — Tatăl stăpânei mele.

LEAR. — Tatăl stăpânei tale? Și tu obraznicul stăpînului tău! Cîine afurisit! Robule! Corcitură!

OSWALD. — Nu sunt nimic din toate astea, cu iertăciune!

LEAR. — Ce fel îmi răspunzi mie, mișelule! (Îi bate).

OSWALD. — Să nu dai în mine stăpâne!

KENT (Îi pune piedică, și Oswald cade). — Nici piedică să nu-ți pun? Ticălosule!

LEAR. — Îți mulțumesc omule, tu mă slujești, bine și pricepi să-mi fi drag.

KENT. — Hai boerule, scoală-te. Te-oi învăța eu cum să te porți. Afară, afară! De vrei să-ți ei încă odată măsura hoitului, rămâi. Hai, afară! Eși!.. Așa! Ești în toate mințile? (Îl împinge afară).

LEAR. — Acum, na, să-ți mulțumesc încă vrednică slugă! Tu-ți știi datoria... (Îi dă parale).

SCENA III.

Aceiași, BUFONUL.

BUFONUL. — Să-i dau și eu o leafă! Nați căciula de nebun! (Oferă lui Kent căciula lui).

LEAR. — Tu ești puiule? Ce mai faci?

BUFONUL (Către Kent). — Zău, domnule, ia-mi căciula de nebun!

KENT. — Dece, bufonule?

BUFONUL. — Pentru că te dăduseși de partea unuia care nu mai e la preț. Nu știi că cel ce zâmbește, după cum suflă vântul, repede îl apucă guturaiul! Na, ia-mi căciula. Nu știi că omul acesta și a surghiunit două din fete; iar celei de a treia i-a făcut un mare bine fără să știe. De vrei să-l urmezi, îți trebuie neapărat căciula de nebun (Către Lear). Ce mai zici uncheașule? Ce aș mai da să am două căciuli, și două fete!

LEAR. — Dece, bățele?

BUFONUL. — Dacă le-aș da lor toată averea, tot mi-aș păstra mie căciulele. Uite-o pe a mea. Cere și tu una dela fetele tale.

LEAR. — Ia seama, ștregarule! Uite biciul!

BUFONUL. — Adevărul e un cățel ce trebuie să se ascundă sub pat, că de unde nu e gonit cu biciul, pe când cucoanei cățele i se îngăduie să se resfețe lângă vatră, măcar că miroase... (Face semn că miroase rău).

LEAR. — În mine a vrut să lovească ticălosul !

BUFONUL. — Știi ce ? Am să te învăț eu o zicătoare.

LEAR. — Învață-mă.

BUFONUL. — *Ia seama uncheașule :*

Să aibi mai mult decât dai ;

Să vorbești mai puțin decât ști ;

Să dai cu împrumut mai puțin decât ei

Să umbli călare mai mult decât pe jos

Să faci să crează pe alții mai mult decât crezi tu,

Să riști mai puțin decât pierzi

Să te lași de femei și de vin

Să mai stai și pe acasă

Și vei avea mai mult decât

De două-ori zece în douăzeci.

KENT. — Asta n'are nici un înțeles bufonule.

BUFONUL. — Ca orice vorbă de avocat neplătit. Nu'mi mi-a plătit nimeni pentru toate astea. Moșule poți să scoți ceva din nimic ?

LEAR. — Nu băețele. Din nimic nu poți scoate nimic ?

BUFONUL. — Te rog spune-i tu, că tocmai atât e venitul moșiei sale. Pe mine nebun nu mă crede.

LEAR. — Vorbele tale sunt amare.

BUFONUL. — Ști deosibirea, băețele, între un nebun amar și un nebun dulce ?

LEAR. — Nu știu, puiule, învață-mă.

BUFONUL. — *Acel ce te îndeamnă*

Regatul să-ți-l dai

Ici lângă mine pune-l,

Și ține-i locul tu

Nebunul amar, și ăl dulce

Indată îi vei vedea :

Unul e ăsta, în portu-mi

Iar cel l'alt colea.

LEAR. — Ce fel băețele mă faci nebun ?

BUFONUL. — Toate ale l'alte titluri, le-ai dat atora. Pe ăsta îl ai din naștere.

KENT. — Astea nu sunt tocmai vorbe de nebun, Măria-Ta.

BUFONUL. — Nu zău. Boierii și învățații nu mă lasă să fiu eu singur nebun ! Chiar luând monopolul nebuniei tot mi-ar șterpeli ei câte o fărămitură ! Și nici cucoanele nu-mi lasă mie nebunia toată : Inhață și ele câte o leacă... Moșule ! dă-mi un ou, și eu ți-oi da două coroane.

LEAR. — Ce fel de coroane ?

BUFONUL. — Foarte ușor ; după ce tai oul în două și-l mănânc, cele două jumătăți de coji ! Când ți-ai frânt coroana în două, și ai dat bucățile ai făcut ca cela, care pentru a trece băltoaga, își ducea măgarul în spate ! Puțină minte ai avut în capul tău cel chel când ai dat scufia lui de aur ! Dacă am vorbit acum ca unul de soiul meu, bătut cu biciul să fie cine-o băga-o de seamă întâi. (Cântând).

*Iestimp sau prostit nebuni
Și învățații s'au prostit.
N'au cum să-și poartă știința
Căci toți s'au maimuțărit.*

LEAR. — De când te-ai făcut așa de cântăreț băețele ?

BUFONUL. — M'am învățat așa, Moșule, de când ți-ai făcut din fiică, mamă ; căci când le-ai dat varga în mână, și țe-ai întors singur spatele : (cântă).

*Ele au jelit de bucurie
Eu de durere am cântat,
Văzând că regele se joacă
De-a baba oarba între nebuni !*

Te rog moșule dă-mi un dascăl care să mă învețe să mint. Tare aş vrea să știu să mint.

LEAR. — Când te-ei învăța la minciuni ștrea-
rule, mănânci bătae.

BUFONUL. — Eu mă mir ce fel de rudă ei fi tu
cu fetele tele : ele mă bat pentru că spun adevărul,
și tu m'ai bate când aș minți ! Iar alte ori mănânc
bătae pentru că tac ! Mai bine să fi orice, decât
un caraghios, dar tot n'ași vrea să fiu în locul tău,
Moșule. Tu ți-ai curățit mintea de coaje. (Intră Go-
neril). Iată o bucată din acea coaje !

SCENA IV.

LEAR. — A, tu ești fiica mea ? De ce așa de in-
cruntată ? Imi pare că dela o vreme incoa te încrunți
cam des...

BUFONUL. — Atunci era halal de tine, Moșule, când
n'aveai habar de se încrunta ori nu. Acum ești un
zero fără cifră. Mai bine e de mine decât de tine :
eu sunt un nebun dar tu nu ești nimica ! (către Goneril).
Da, da am să tac. Fața ta 'mi-o poruncește, măcar
că nu zici nimic. Hm ! Hm ! Cine nu'și pune de o
parte nici coaje nici miez, rău pățește că rămâne flă-
mând. (Arată pe Lear). Uite un bob de mazăre desbră-
cat de păstae.

GONERIL. — Măria-Ta, nu numai acest bufon neruși-
nat, dar și alții din îndrăzneți tăi slujitori se ceartă me-
reu și se hărțuese, pricinuind o stare de lucruri de
nema suferit Măria-Ta, credeam că fiind în știința
de acestea, vei pune o stavilă ăstor fapte ; dar
acum după câte ai spus și făcut în urmă, încep să
mă tem că Măria-Ta ocrotești astă purtare a lor
ba chiar îi îndemni cu dinadinsul. Dacă ar fi așa, să
știe bine Măria-Ta că un asemenea lucru nu va
scăpa de muștrările noastre, și că pedeapsa nu va
întârzia, suntem în stare să facem orice pentru a
păstra liniștea acestei gospodării sănătoase ! N'am

lua aceste măsuri care ar putea jieni, dacă nevoia nu ne-ar indemnă la această înțeleaptă hotărîre!

BUFONUL. — Căci, știi, Moșule: Vrabia atîta vreme a hrănit pe cuc, pînă i-au mîncat pui lui capul! Și astfel sa stins lumînarea, și am rămas prin întuneric!

LEAR. — Fieca mea ești tu?

GONERIL. — Haide, Măria-Ta, ai face bine să arăți acea mare înțelepciune cu care știu că ești inzestrat și să lași la o parte toate nazurile astea care te-au schimbat! Nu te mai cunosc dela o vreme...

BUFONUL. — Ce, n'are voie măgarul să vadă cînd trage căruța pe cal? Hop, hop măgarușule, drag'mi ești...

LEAR. — Mă cunoaște aicea cineva? Acesta nu e Lear. Așa calcă Lear? Așa vorbește? Ochii unde-i sunt? Ori'i slăbește mintea? Ii doarme înțelepciunea? Ce, sunt deștept? Nu se poate! Cine ar putea să-mi spună cine sunt?

BUFONUL. — Ești umbra lui Lear.

LEAR. — Aș vrea s'o știu: altminteri, după semnele domniei, a minții și a judecăței aș fi în stare să cred pe nedrept, că am niște fete.

BUFONUL. — Care vor face din tine un tată așul-tător.

LEAR. — Cum te chiamă, frumoasă Domniță?

GONERIL. — Astă mirare, Sire se potrivește în totul cu celelalte apucături noi ale Măriei-Tale. Te rog din suflet să-mi judeci cu dreptate intenția. De ești bătrîn și vrei să te respect alții se cuvină să fii și cuminte. Duci după tine o sută de slujitori și de copii de casă, oameni atît de nesupuși, de îndrăzneți, și de stricați încît cuvintele noastre mînjite de purtările lor au ajuns ca o cărciumă sgomotoasă. Chefurile și bețiile le face mai asemănate cu un han, decît cu un palat plin de cînste. Astă rușine cere o grabnică îndreptare. Dă-mi voce s'o cer dela

tine; căci de unde nu, imi voi face eu singură dreptate, anume voi scădea din numărul alaiului Măriei-Tale; iar cei ce-ți vor rămâne, ți cer să fie oameni potriviți cu vârsta ta, și care să-și cunoască datoria.

LEAR. — Demoni și întuneric! Să-mi puie șelele pe cai! Să-mi se adune slujitori! Bastardă pocitură! Nu ți-oi mai fi povară! Mai am încă o fată.

GONERIL. — Imi bați servitorii, și nerușinații oameni ai Măriei-Tale, se poartă cu ai mei, ca cu niște robi!

SCENA V.

Intră, ALBANY.

LEAR. — Vai de cel ce prea târziu se căește! (Către Albany). Ai venit și tu? Cu voia ta sunt astea toate? Grăește! Să mi se înhamă cai! Nerecunoștință! Diavol cu inima de piatră; mai hăd decât dihaniile mării, când te arăți într'un copil!

ALBANY. — Rogu-te Măria-Ta, fi cu răbdare.

LEAR (Către Goneril). — Vultur afurisit, minți! Slujitori mei sunt oameni aleși și plini de rare calități, care-și cunosc datoria în toată amănunțele ei și care apără cinstea numelui lor, în cele mai mici împrejurări! O! vină cu mult mai mică! Ce urită imi păruși în Cordelia! Dar aceasta, ca unealta de tortură, mi-a zădărnicit din loc temeiul firei mele; mi-a scurs din inimă toată iubirea, și m'a umplut de venin! O Lear! Lear! Lear! Bate la poarta asta (Se lovește fruntea) care a dat drumul judecăței lăsând să intre nebunia! Haide, haide, oamenii mei.

ALBANY. — Mărite Doamne, sunt fără vină precum și fără știință, de cea ce v'a turburat atât!

LEAR. — Se poate, se poate... Ascultă-mă natură, ascultă! Zeiță milostivă, ascultă! Oprește-ți hotărîrea de aveai de gând să faci ființa-i să rodească! Să-i fie pânțelele sterp! Nimicește într'insa puterea de a naște, și din făptura-i îngrijită, nici când să nu se nască prunc! De vrei totuși să fie mamă, să-i fie copilul din urgie plăzmuț și să trăiască pentru chinul ei fără de seamăn. Să creșteze cu sbârcituri fruntea tinereții ei! Cu lăcrămi siroae, să sape drum în fragedu-i obraz! Și toate grijele și bucuriile de mamă să i se prefacă în batjocură și dispreț. Atunci să simtă, cu cât e mai cumplit decât mușcătura de șearpe, a avea un fiu nerescunoscător!... Să mergem, să mergem! (Ese).

ALBANY. — Doamne Dumnezeu!...! Din ce pricină toate astea?

GONERIL. — Nu-ți pierde vremea să afli pricina; lasă-i mânia să izbucnească după cum cere mintea lui căzută în pruncie. (Lear intră iar).

LEAR. — Ce fel! cincizeci de slujitori de-o dată!

ALBANY. — Ce s'a întâmplat, Măria-Ta?

LEAR. — Stai, că-ți spun. (Către Goneril). Pre viața mea și pre moartea mea! Mi-e rușine văzând că ai în tine puțința de a sdruncina într'atât bărbăția mea! Și că aste lăcrămi fierbinți ce isvorăsc fără voie, te fac să fi vrednică de ele! Fulgere și neguri cadă asupra ta! Rănile fără leac ale blestemului părintesc, să sfâșie fie-ce bucățică din tine! Ochii bătrâni și nerozi; de eți mai plânge pentru astea, vă voi smulge și vă voi arunca, dimpreună cu apa ce o răspândiți, se înmuiati țărâna! Ce fel, la astea am ajuns! Fie. Mai am încă o fată. Acea de sigur e bună și primitoare; când va afla purtarea ta, cu unghiile îți va sfâșia obrazul de lupoaică! Ai să vezi! Imi voi relna iarăși chipul pe

care credeai că l'am lepădat de veci! Ai să vezi, fii sigură! (Ese Lear cu Kent și slujitori).

GONERIL. — L'ai auzit, stăpâne?

ALBANY. — Ori câtă dragoste ți-aș arăta Goneril... nu pot totuși fi părtaș...

GONERIL. — Te rog, sfârșește. Ascultă, Oswald... (Către bufon). Iar tu, care ești mai mult un ticălos decât un nebun, du-te după stăpânul tău!

BUFONUL. — Moșule Lear, Moșule Lear, așteaptă!

Ia și pe nebun cu tine!

«O vulpe când oi prinde-o

Și o fată ca aceasta.

Ar merge drept la spânzurătoare.

Mi-aș vinde și căciula din cap ca să-i cumpăr streangul. Iată vine și nebunul. (Ese).

GONERIL. — Auzi d-ta! O sută de slujitori! Cuminte e, înțelept e, să-l lași să-și ție o sută de slujitori la porunca lui? Ca la fie ce părere, la fie ce vis ce-i s'o năzări, la orice plângere, sau supărare să-și îngrădească slăbiciunea minții cu puterea lor și să ne aibă în mâna lui! Oswald unde ești?

ALBANY. — Poate mergi prea departe cu teama.

GONERIL. — Tot e mai bine, decât să fie cineva prea increzător. Lasă-mă să înlătur relele mai bine decât să mă tem de ele. Li cunosc eu firea. Am seris surorii mele toate câte mi-a spus. Dacă-l ocerotește pe dânsul, și pe cei o sută slujitori, după ce-i am arătat cât de puțin înțelept ar fi... (Intră Oswald).

GONERIL. — Aici ești Oswald? Ei, ai trimis surorii mele acea scrisoare?

OSIVALD. — Mărită Doamnă, am trimis-o.

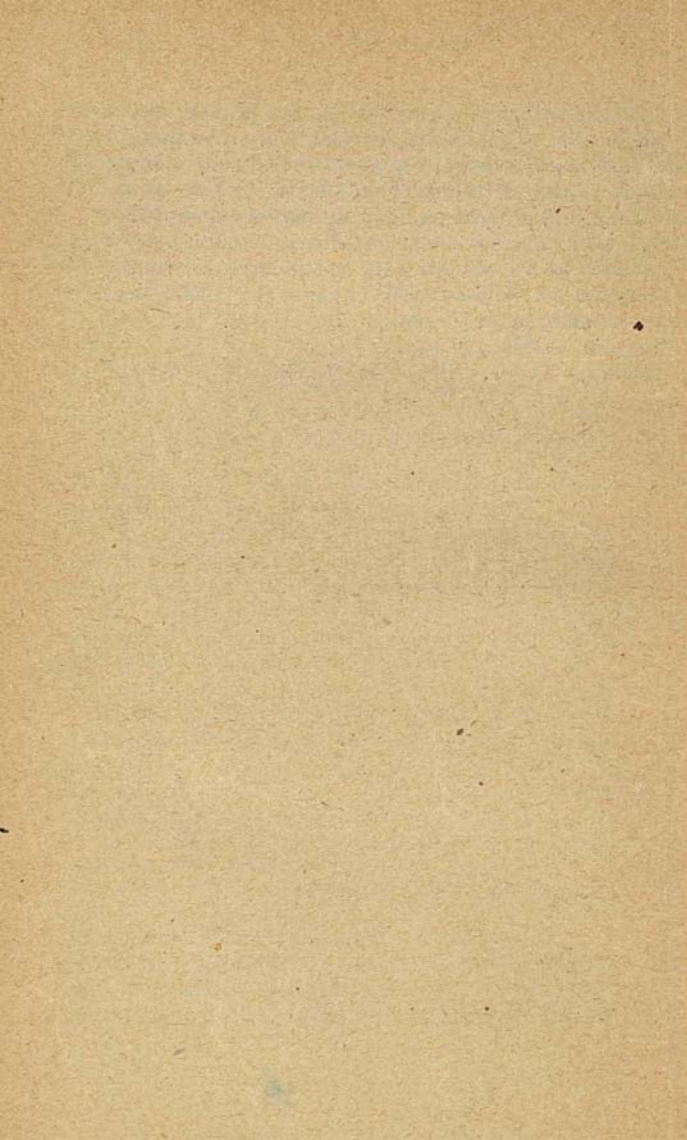
GONERIL. — Ia-ți câți-va oameni cu tine și pornește călare la dânsa. Povesteste-i pe larg împrejurările și teama mea și mai adaugă dela tine ce lămuriri

vei mai crede, care s'o mai deslușească. Haide, du-te și întoarce-te grabnic. (Ese Oswald). Nu, nu, stăpâne ; astă femeiască blândețe a purtărei tale nu o învinovățesc ; însă, iartă-mă că ți-o spun, te face să fii mai de grabă judecat ca lipsit de înțelepciune, decât lăudat pentru o așa de primejdioasă bunătate.

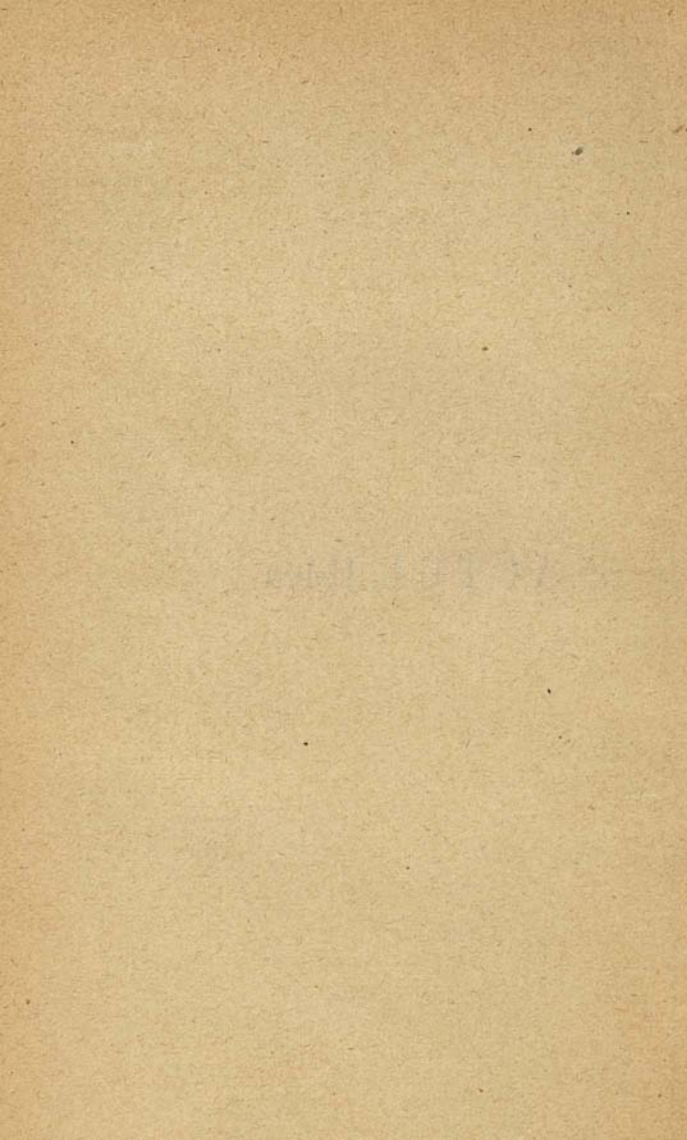
ALBANY. — Nu pot ști cât de departe pătrunde prevederea ta. Adesea însă, vrând să facem mai bine, stricăm ce nu e rău.

GONERIL. — Dacă e așa...

ALBANY. — Bine, bine vom vedea ! (Es amândoi)

A C T U L II-lea

TABLOUL IV.

(Castelul Contelui Gloster).

SCENA I.

Intră EDMUND și CORAN (fiecare din altă parte).

EDMUND. — Bine ai venit Coran ?

CORAN. — Domnia-Ta de asemenea boerule ! Am văzut pe tatăl Domniei-Tale și i-am spus că Ducele de Cornwall și cu Regan. Ducesa, vor sosi aici diseară.

EDMUND. — Oare pentru ce ?

CORAN. — Nu știu. Ai auzit vestile ce s'au răspândit ? vreau să spun cele șoptite ; căci până acum nu se pomenesc decât la ureche.

EDMUND. — Nici de cum. Te rog, spune-mi despre ce e vorba.

CORAN. — N'ai auzit că se pregătește gâlceavă între ducii de Cornwall și de Albany ?

EDMUND. — N'am auzit nici un cuvânt.

CORAN. — E, ai să auzi când o veni vremea. Rămâi cu bine boerule. (Ese).

EDMUND. — Ducele, diseară aici ? Foarte bine ! Cât se poate de bine ! Asta se înjghebează de mine cu planul meu ! Tata a pus niște păzitori să prindă pe frate-meu. Și eu mai am un lucru de făcut,

cam anevoios : Noroc și grabă la lucru ! (Strigă).
 Dragă frate ! am să-ți vorbesc. Scoboară, m'auzi ?

SCENA II.

Intră EDGAR.

EDMUND. — Tata te pândește; fugi din locurile astea. S'a aflat ascunzătoarea ta. Acum tocmăi bine ai putea să te folosești de întunericul nopții : Nu cumva ai pârît pe Ducele de Cornwall ? Sosește aici astă seară în grabă și Regan cu dânsul. N'ai vorbit niciodată despre vreaibă dintre el și Ducele de Albany ? Adă-ți aminte ?

EDGAR. — Nici o vorbă, sunt foarte sigur.

EDMUND. — Aud pe tata venind. Iartă-mă dar trebuie să mă prefac că ridic spada împotriva ta. Scoate sabia, fă-te că te aperi; acum să te văd!.. Dă-te învins. Vino în fața tatei. Hei ! Oameni buni ! Lumină ! Fugi frățioare ! Torțe ! Să se aducă torțe ! Așa ! Adio ! (Ese Edgar). Puțin sânge pe mine ar întări ideia crâncenei mele încercări (Se rănește la braț). Am văzut bețivi făcându-și mai mult rău, în glumă. Tată ! Tată ! oprește ! oprește ! Ajutor !

SCENA III.

Intră GLOSTER (și servitori cu torțe.)

GLOSTER. — Edmund, unde e nemernicul ?

EDMUND. — Era ascuns aici, în întuneric, cu sabia ascuțită scoasă, mormăind nu știu ce vrăjii rugând luna să-i fie ocrotitoare.

GLOSTER. — Dar unde să fie ?

EDMUND. — Uite stăpâne cum sunt de insângerat ?

GLOSTER. — Unde e nenorocitul, Edmund ?

EDMUND. — A fugit pe acolo. Văzând că nu poate, în nici un chip...

GLOSTER. — Oameni buni, urmăriți-l După dânsul ? (Es căți-va servitori). Cum adică «cu nici un chip» ?

EDMUND. — Să-mă 'npingă să te ucid... Căci i-am spus că Zeii răzbunători își îndreaptă fulgerele toate asupra paricizilor. I-am arătat prin ce puternică și multiplă legătură e împreunat tatăl cu copilul. În sfârșit, stăpâne, văzând cu ce statornică ură mă împotriveam monstruoasei lui uneltiri, se repezi asupra-mi, în clipită în care mă gândeam mai puțin, printr'o mișcare vicleană, cu sabia pregătită, și-mi străpunse brațul. Dar când mă văzu gata de luptă, cu atât sânge rece, întărit de dreptatea mea ori poate înspăimântat de strigătele mele, de odată se făcu nevăzut

GLOSTER. — Lasă-l să fugă cât de departe : nu rămâne el neprins în țara asta : și odată găsit, la moarte. Slăvitul duce, stăpânul meu, vrednicul meu apărător și căpitan, vine diseară. Cu putere dela dânsul, voi lăți știrea că cel ce va prinde pe mișel și-l va aduce la spânzurătoare va primi o răsplată. Iar pentru cine îl va ascunde, moartea.

EDMUND. — Când am încercat să-i întorc gândul dela așa faptă, și l'am găsit prea hotărât s'o facă, cu blesteme l'am amenințat să dezvălui cursa întinsă de dânsul. Dar el mi-a răspuns : Bastard calie ! Crezi că, la măsurătoarea cu tine, ar putea vre-o virtute, vre-o vrednicie, vre-o credință în tine, să dea preț spuselor tale în potriwa mea ? Nu. Orice aș tăgădui, aș ști cum să tăgăduesc. Da ! chiar dacă ai da în vileag tot ce cuget, aș ști să le arăt toate ca scorneli de ale tale, vicleșuguri, uneltiri afurisite. Și ar trebui să crezi lumea prea proastă, ca să nu-și dea seama că foloasele ce ai trage dela moartea

mea, ți-au fost pinteni destul de puternici ca să te ațâțe la uneltirea ei !

GLOSTER. — Nemernic întărit în rele ! Ce fel vrea să tăgăduască și scrisoarea. Nu e copil din mine ; Ascultă, se aud sunând surlele Ducelui. Nu știu de ce vine încoace. Voi fereca toate porțile. Mișelul n'are să scape. Ducele trebuie să-mi îngăduie aceasta. Apoi am să-i trimet chipul peste tot, ca să-l cunoască țara întreagă. Iar pe tine, fiule credincios și bun, voiu căuta mijlocul să te fac stăpân pe toate moșiile mele.

SCENA VI.

Intră, CORNWALL, REGAN și SUITA.

CORNWALL. — Ce mai faci, slăvit prieten ? De abia adineauri am sosit, și am aflat vesti ciudate.

REGAN. — Da, adevărat ; nu e nici o pedeapsă vrednică de un vinovat ca acela ! Cum te afli, mărite Doamnă ?

GLOSTER. — O Domniță ! Bătrâna mea inimă e frântă, frântă !

REGAN. — Cum se poate ! Finul tatălui meu a căutat să te ucidă ? El botezat de tatăl meu, Edgar, fiul Domniei-Tale !

GLOSTER. — O Domniță, Domniță mi-e rușine să-o știe toată lumea...

REGAN. — Nu era el prietin cu acei rezvrăți și slujitori ce însoțesc pe tata ?

GLOSTER. — Nu știu Mărită Doamnă ! E grozav ! grozav !

EDMUND. — Ba da, slăvită Doamnă, era din tagma lor.

REGAN. — Atunci, nu e de mirare ; ș'apoi și firea lui era rea. Oamenii aceia trebuie să-i fi insuflat gândul de moartea bătrânului, pentru a pune mâna pe

avere și venituri. Chiar în seara asta am primit o scrisoare dela soră-mea, în care îmi dă vesti despre dânsi, însoțindu-le de așa povești încât, de or veni să stea la mine, eu nu voi fi acasă.

CORNWALL. — Nici eu, fi pe pace, Regan; Edmund. am aflat că te-ai purtat cu tatăl tău ca un adevărat copil bun.

EDMUND. — Aceasta-mi era datoria, stăpâne.

GLOSTER. — A dat pe față uneltirea; și cercând să-i pue stavilă, a primit rana pe care o vedeți.

CORNWALL. — E cineva pe arma lui?

GLOSTER. — Da stăpâne.

CORNWALL. — De o fi prins, îi vom lua putința de a mai face vre-un rău altădată. Fă cum te-o duce gândul, îți dau toată puterea ce vei vrea. Cât despre tine Edmund a cărui virtute și supunere se arată acum așa de vrednice de laudă, vei fi de ai noștri. Ființe atât de demne de încredere ne sunt totdeauna de mare nevoie. De tine cel dintâi ne vom folosi.

EDMUND. — Te voi servi stăpâne cu credință, dacă nu mai bine.

GLOSTER. — Mulțumesc Măriei-Tale pentru dânsul.

CORNWALL. — Nu știi pentru ce am venit în gazdă la Castelul Domniei-Tale?

REGAN. — Așa fără de veste, în mijlocul nopții întunecoase? Imprejurări, Slăvite Gloster, de oarecare greutate, în care avem mare nevoie de sfatul tău. Tatăl meu ne-a scris precum și soră-mea, despre niște gâlcevi asupra cărora nu mi sa părut cu cale să răspund de acasă. Trimeșii fiecăruia așteaptă de aici răspunsul nostru. Bunul și vechiul nostru prieten mângâie-ne în necazurile noastre, și ajută-ne cu sfatul tău folositor în această pricină care cere o grabnică dezlegare.

GLOSTER. — Sunt la porunca Domniei-Tale; amândoi sunteți la mine bine veniți (Trompete. Es toți).

SCENA V.

Intră, KENT, și OSWALD, (fiecare din altă parte).

OSWALD. — Bună dimineața prietene? Ești de aici?

KENT. — Da.

OSWALD. — Unde să ne legăm caii.

KENT. — În noroi.

OSWALD. — Te rog, dacă mă iubești, spune-mi.

KENT. — Nu te iubesc.

OSWALD. — Așa? Nici eu pe tine. Dar de ce ești așa aspru? Eu nu te cunosc.

KENT. — Ba eu te cunosc pe tine.

OSWALD. — Ce fel de om mă crezi că sunt?

KENT. — Te cred un mișel, un pungaș, un lingău, un fățarnic, un îngâmfat, un prost, un calic, un murdar cu trei rânduri de haine cu o sută de galbeni simbrie și cu ciorapi de lână. Un fricos, un trafaș, un dobitoc selivisit, un netrebnic, cu ochii tot în oglindă. Un amestec de dobitoc, de mișel, de calic, și de rob; fiu și moștenitor de cățea corcită; în sfârșit este un ticălos pe care am să te bat până-oi chelălăi de oi cuteza să cirtești împotriva unei slove măcar din pomelele pe care ți-l înșirai.

OSWALD. — Vai de mine! Ce fire de om afurisit ești, de poți ocărâ astfel pe unul ce nici nu te cunoaște, nici nu-l cunoști!

KENT. — Ce afurisită fire de slugă obraznică ești tu, de spui că nu mă cunosti! Nu sunt două zile de când ți-am pus piedică, și te-am bătut, în fața regelui. Scoate sabia, mișelule, căci măcar că e noapte, luna luminează; și am să te fac mii și fărâme! Scoate sabia, ticăloasă corcitură selivisită! (Scoate sabia).

OSWALD. — Du-te încolo! N'am treabă cu tine.

KENT. — Scoate, mișelule! Vii aci cu serisor!

împotriva regelui; ei partea acelei secături de fată în contra Măriei tatălui ei, scoate nemernicule, ori îți creștez ciolanele... Haide fricosule, vino.

OSWALD. — Ajutor! ajutor, mă omoară!

KENT. — Haide, dă, robule, stai drept mișelule, stai frumos, pungașule dă și tu (îi bate).

OSWALD. — Ajutor! ajutor, mă omoară!

SCENA II.

Intră, EDMUND, (cu sabia scoasă) CORNWALL,

REGAN, GLOSTER și SERVITORII

EDMUND (Despărțindu-i). — Ce e asta? Ce s'a întâmplat?

KENT. — Hai-la rândul tău flăcăule, dacă poțeste! Hai, că ți-oi da eu ție, poftim! (Se bat).

GLOSTER. — Arme! Bătae! Ce s'a întâmplat aici?

CORNWALL. — Potoliți-vă, ori vai de voi. Cine o mai da, e mort. Care e pricina?

REGAN. — Sunt trimeșii sori-mi și ai regelui.

CORNWALL. — Care vă e vrajba? Vorbiți.

OSWALD. — Mi-a perit suflarea, stăpâne.

KENT. — Nu e de mirare! Atâta voinicie ai desfășurat! Mișelule, natura te tăgăduște, mă prinț că ești făcut de un croitor.

CORNWALL. — Ciudată fință imi pari? Cum adică făcut de croitor?

KENT. — Da, stăpâne, de croitor, căci un zugrav sau un pietrar nu l'ar fi putut nimeri așa de rău măcar de ar fi muncit numai două ceasuri la el.

CORNWALL. — Vorbește în fine. De ce v'ați încăerat?

OSWALD. — Mojicul ăsta bătrân, Stăpâne, pe a cărui bătrânețe am crutat-o din pricina barbei cărunte...

KENT. — Auzi, auzi, nerușinatul ? Stăpâne, cu voia Domniei-Tale, am să-l cale în picioare, să-l prefac în tencuială și să tencuiesc cu dânsul zidul unei cocine de porci ! Auzi milă de barba mea sură ! Căfel fricos.

CORNWALL. — Ajungă-ți omule ! Bestie grosolană n'ai nici o rușine !

KENT. — Ba da, Stăpâne ; dar mâniei se iartă multe.

CORNWALL. — Și pentru ce ești așa de mânios ?

KENT. — Pentru că un asemenea rob poartă spadă, când cinste într'insul n'are. Afurisită fie și fața de epileptic. Zâmbești la vorbele mele, parcă ași fi un caraghios !

CORNWALL. — Dar ce'ți e ? Ești nebun bătrânule ?

GLOSTER. — De ce v'ați certat, spune ?

KENT. — Nu sunt în lume două lucruri mai nepotrivite, decât acest mișel, și eu mine.

CORNWALL. — De ce-l faci mișel ? Ce ți-a făcut ?

KENT. — Nu-mi plac ochii lui.

CORNWALL. — Poate nu-ți plac nici ai mei, nici ai lui, nici ai ei ?

KENT. — Stăpâne, e în firea mea să vorbesc drept : am văzut în vremuri altfel de obraji decât acei ce sunt acum în fața mea.

CORNWALL. — Asta face parte din oamenii ăia cari fiindcă au fost odată lăudați pentru că au spus verde în față ce au gândit, au prins un soi de îndrăzneală glumeață și grosolană, și se silesc chiar împotriva firii lor să o ție una : Eu d-le, nu știu să linguesc la mine, vorba e limpede și adevărată, eu trebuie să spun ce gândesc : dacă vă place, bine, dacă nu, eu așa știu. Cunosc eu felul ăsta de obrăznicie, care ascunde, în adevărul ei mai mult vicleșug și mai multe scopuri desfrânate de.

cât douăzeci de proști curteni lingușitori ce-și fac datoria cu toată supușenia.

KENT. — Mărite Doamne, în adevăr cu cea mai curată credință, și cu voia Măriei-Tale a cărei că și cununa de flăcări orbitoare de pe a lui Phebus frunte luminoasă...

CORNWALL. — Ce te-a apucat, acu?

KENT. — Iaca imi schimb graiul, de oarece te supără atât de mult. Știu bine, stăpâne, că nu sunt lingușitor. Cel ce te-a înșelat căznindu-se să-ți vorbească dechis, a fost curat obraznic!.. ceace eu despre partea mea nu pot fi, măcar de m'ar ruga Măria-Ta.

CORNWALL (Către Oswald). — Spune-mi în ce chip l'ai jienit.

OSWALD. — Nu l'am jienit nici de cum. I-a plăcut regelui, stăpânului său, să mă bată, fără nici o vină din parte-mi. Atunci el, pentru a linguși mânia regelui, mi-a pus piedică, și când am căzut jos, m'a ocărit, m'a batjocorit, și atât se fălește cu isprava asta, pentru care regele l'a răsplătit cu bani, încât în îngâmfarea lui, a sărit aici asupra mea.

KENT. — Nu-e mișel fricos care să nu te creadă mai presus decât Ajax.

CORNWALL. — Să ne aducă aici butucul! Bătrân încăpățânat și obraznic moșneag lăudăros, te-oi învăța eu!..

KENT. — Sunt prea bătrân pentru a învăța, stăpâne! Să nu aduci butucul pentru mine. Eu sunt în serviciul regelui și fiind în slujba lui am fost trimes la tine. Mare necinste i'ai face, și prea îndrăzneată răutate ai arăta către persoana și mărirea stăpânului meu, punându-i sluga în butuc.

CORNWALL. — Să se aducă îndată butucul! Pre viața și cinstea mea, acolo vei sta până la amiazi.

REGAN. — Până la amiazi? Până seara! Stăpâne, și noaptea toată.

KENT. — Dar bine, Domniță, de-aș fi câinele tatălui tău, tot nu s'ar cuveni așa să te porți cu mine.

REGAN. — Ești sluga lui, și așa mă port.

CORNWALL. — Asta e un om în felul celorla despre care ne-a vorbit soră-ta. Să se aducă numai decât butucul.

GLOSTER. — Fie-mi îngăduit să rog pe Domnia-Ta să nu faci aceasta. Greșeala lui e mare; și bunul rege, stăpânul lui, îl va mustra de ăgur; dar pedeapsa ce vrei să-i dai este aceea pe care o primesc cei mai josnici și disprețuiți rău făcători pentru furtisaguri și alte fapte rele. Regele se va mâhni, văzându-se atât de puțin prețuit în persoana trimesului său încât să-l pedepsești în chipul acesta.

CORNWALL. — Aceasta mă privește pe mine.

REGAN. — Sora mea se va mâhni și mai mult, auzind că trimesul ei a fost bătut și ocărit pentru că i înplinea poruncile. Să-i bage picioarele în butuc.

KENT. — (E pus în butuc).

REGAN. — Haidem, stăpâne; să intrăm. (Es toți afară de Gloster și Kent).

GLOSTER. — Imi pare rău de tine prietene. Dar e porunca Ducelui, și firea lui — toată lumea o știe — nu prea îngăduie împotrivire și piedici. M'oi mai ruga pentru tine.

KENT. — Să n'o faci, boerule. Sunt pe drum și nedormit de multe zile. Am să dorm o parte din timp și o parte, oi fluera. Se întâmplă ca norocul omului să-l lase tocmăi la mijlocul drumului! Să ne vedem sănătoși!

GLOSTER. — Vina e a Ducelui. Are să fie rău privită fapta lui! (Ese).

KENT. — Bunule rege, asta dovedește dreptatea zicătoarei: Din bine cuvântata umbră a cerului, ești

in arșița soarelui... Apropie-te, tu, luminătoarea josnicului pământ ca să pot citi astă scrisoare la luminat a plăcută! nimeni în lume nu vede atâtea minuni ca nenorocirea: Știu că e dela Cordelia, care din fericire, a aflat de traiul meu ascuns, și va găsi vreme, chiar în starea asta, să îndrepte toate relele. Obosite și nedormite, bucurați-vă, pleoape grele, că nu mai priviți astă rușinoasă locuință a mea! Norocule, noapte bună. Mai zâmbește odată; mai întoarce-ți roata. (Adorme).

+

SCENA VI.

Intră EDGAR. (furișându-se).

EDGAR. — Mi-am auzit numele strigat de crainici, și din fericire am scăpat de vânătoarea lor, ascuns în scorboră unui copac. Nici un port nu mai e liber. Nici un loc nu e, unde să nu pândească paznici cu o neobișnuită priveghere. Câtă vreme pot încă scăpa, să-mi pun viața la adăpost. M'am gândit să iau asemănarea cea mai josnică și sărăcăcioasă la care ticăloșia și disprețul au coborât vre-o dată pe om aproape de bestie. Imi voi mânji fața cu noroi, mă voi încinge cu un țol, imi voi despleti părul încurcându-l, ca un apucat de iele, și în astă goli-ciune mă voi împotrivi vânturilor și furtunilor cerești. S'au mai văzut în astă țară cerșetori nebuni, cari cu urlete sgomotoase, își înfig în carnea brațelor amortite și degerate, ace, așchii, cue, fire de rosmarin, apoi, prin astă îngrozitoare arătare, store milă și pomană prin sate sărace, prin gospodării, prin mori și stâne, când cu ajutorul rugăciunelor, când cu blesteme de nebuni, Bietul Turligod! Bietul Tom!.. Și asta e ceva. Ca Edgar, nu mai sunt nimic. (Ese).

SCENA VII.

KENT (în butuc). Intră LEAR, BUFONUL, SLUJITORII.

LEAR. — Ciudat, să fi plecat ei așa de acasă, fără a'mi trimete solul îndărăt.

UN SLUJITOR. — După câte am aflat, n'aveau nici de cum gând să plece în noaptea trecută.

KENT. — Mă închin Măriei-Tale, slăvit stăpân.

LEAR. — Ha! din rușinea asta îți face o petrecere.

KENT. — Nu stăpâne.

BUFONUL. — Ha, Ha! are cumplite calțăvețe! Caii se leagă de cap; câini și urși, de gât; maimuțele de șale — iar oamenii de picioare. Când un om are neastâmpăr la picioare, atunci poartă ciorapi de lemn.

LEAR. — Cine e acela care așa te-a nesocotit, încât să te puie aici?

KENT. — Este și *acela* și *aceia*; Fiul și fiica Măriei-Tale.

LEAR. — Nu!

KENT. — Ba da.

LEAR. — Îți spun că nu!

KENT. — Îți spun că da!

LEAR. — Nu se poate s'o fi făcut.

KENT. — Ba se poate.

LEAR. — Pe Jupiter mă jur că nu.

KENT. — Pe Junona mă jur că da.

LEAR. — N'au cutezat! N'au putut! N'au făcut așa ceva. E mai mult decât un omor, a necinsti cu atâta ură pe acel trimes de mine! Spune-mi repede în ce chip te-ai făcut vrednic de așa povară și cum de ți-au impus-o.

KENT. — Întâlnind aici pe cel alt sol, l'am luat la trântă; el deșteaptă toată casa cu strigătele lui de fricos. Și fiul Măriei-Tale dinpreună cu soția sa.

găsiră astă greșeală vrednică de rușinea ce trag acum.

BUFONUL. — N'a trecut iarna încă de vreme ce ratele sălbatice sboară într'acolo.

«Părinții plini de zdrențe

«Își fac copiii orbi ;

«Sunt drăgăstoși copiii

«Părinților avuți.

«Norocul precum știm cu toți

«Încue ușa la săraci

Și cu toate astea, îți vor mai storce fetele tale atâtea lacrimi câte le poți număra într'un an.

LEAR. — O ! cum mi se umflă inima, gata să pleznească ? Isterică mânie, durere năvălitoare, în jos ți-e locul ! Unde-mi e acea fiică ?

KENT. — Cu ducele, în casă.

LEAR. — Nu mă urma. Rămâi (Ese).

SLUJITORII. — N'ai făcut nimic alt decât ce ne-ai spus ?

KENT. — Nimic. Cum de are regele așa de puțini slujitori ?

BUFONUL. — De te-ar fi pus în butuc pentru întrețerea asta, ți se cuvenea.

KENT. — Pentru ce, nebunule ?

BUFONUL. — Am să te dau la școală la o furnică să te învete că iarna nu umblă plugul. Oricine se ia după nas e condus de ochi, numai orbii nu... Și nu e un nas între 20 care să nu cunoască cine miroase urit. Când vezi o roată mare că se rostogolește de pe deal, dă-i drumul, că'ți rupi gâtul, dacă te ții după dânsa. Când te-o sîltui un om mai cuminte ca mine, dă-mi sfatul meu îndărăt. Să nu-l urmeze decât dobitoicii : de oarece e dat de un nebun.

*Cine te urmează cătând câştig
 Numai de formă că te urmează —
 Îşi ia bocceaua cum cade ploaia
 Şi un viscol, singur pe drum te lasă.
 Dar eu rămân. Nebunul stă.
 Cumintele să plece;
 Cel prost nebun e dacă fuge.
 Nebunul însă nu-i un prost.*

KENT. — Unde ai învăţat toate astea, nebunule ?
 BUFONUL. — Nu în butuc, nebunule !

SCENA VIII.

Intră LEAR cu GLOSTER.

LEAR. — Refuză să-mi vorbească ? Sunt obosiţi, bolnavi ? Au călătorit toată noaptea ? Mofături ! Semne de nesupunere şi răzvrătire ! Adu-mi un răspuns mai bun.

GLOSTER. — Mărite Doamne, cunoşti firea aprigă a Ducei : cât de neelintit şi statornic este în hotărârile lui.

LEAR. — Răsbunare ! Ciumă ! Moarte ! Vijelie ! Ce *aprig* ? Ce *fire* ? Dar bine, Gloster, Gloster ! vreau să vorbeso cu Cornwall şi cu soţia lui.

GLOSTER. — Slăvite Doamne, l-am spus-o.

LEAR. — Le-ai spus ! Mă înţelegi omule !

GLOSTER. — Da, Măria-Ta.

LEAR. — *Regele* vrea să vorbească cu Cornwall. Bunul părinte vrea să vorbească cu fii-sa ; o roagă să-l primească. Le-ai spus acestea ? Pre sângele şi pe viaţa mea ! Ce *aprig* ? Aprigul duce ! Spune-i acestui aprig duce, că... Nu. Nu încă. Poate că nu-i e bine. La boală, lăsăm adesea de o parte orice e de datorie unui om sănătos. Omul nu-i în toată firea, când trupul e îndurerat, face să sufere mintea

împreună cu dânsul. Să mă stăpânesc. Se vede că m'am certat cu înțelepciunea, de judec pe unul ce e prada boalei și a suferinței, ca pe un om sănătos. (Văzând pe Kent).

Pre moartea mea! De ce l'au pus pe ăsta acolo. Astă faptă îmi dovedește că plecarea ei, și-a Ducelui, a fost plănuită inadins. Să dea drumul slugei mele! Du-te și spune Ducelui și soției sale, că vreau să le vorbesc acum, la minut; spune-le să iasă, și să mă asculte, că de unde nu, bat toba la ușa odăiei lor, până le-o pieri somnul, de sgomot!

GLOSTER. — Aș dori să fie pace între voi! (Ese).

LEAR. — Vai, inima! inima'mi plesnește. În jos!

BUFONUL. — Strigă la ea Moșule, cum făcea bucătăreasa când a pus m'enele vii în cocă: le dădea cu bâta peste cap, și striga: Jos obraznicelor, jos! Bucătăreasa asta avea un frate, care, de drag ce'i era calul, îi ungea fânul cu unt proaspăt!

SCENA IX.

Intră GLOSTER, CORNWALL, REGAN, SLUJITORII.

LEAR. — Bună dimineața la amândoi.

CORNWALL. — Bine ai venit, Măria-Ta.

KENT. — (E pus în libertate).

REGAN. — Mă bucur să văd pe Măria-Ta.

LEAR. — *Cred* că te bucuri, Regan. Am și cuvinte pentru a crede aceasta. Dacă nu te-ai bucura m'aș despărți de mormântul mamei tale, căci într'insul ar odihni o adulteră. (către Kent) Aha, ți-au dat drumul! De asta om vorbi altă-dată. Iubită Regan, sora ta e rea. O Regan, mi-a infipt aici (arată inima) ca un vultur cumplit, ghiara unei sfâșietoare răutăți. Abia pot să ți-o spun. N'ai crede în ce chip nefirese.. O Regan!

REGAN. — Rogu-te, Măria-Ta, fii mai cu răbdare. Cred că mai degrabă n'o şti preţui pe cât merită, decât că dinsă ar fi în stare să-şi calce datoria.

LEAR. — Cum ziseşi ?

REGAN. — Nu pot crede că soră-mea câtu-şi de puţin, să uite ce se cuvine. Dacă din întâmplare, Mărite Doamne, a trebuit să pue capăt gâlcevilor dintre slujitorii tăi, a fost din alte pricini şi pentru scopuri foarte priincioase ; şi aceasta o spală de ori ce vină.

LEAR. — Să fie blestemată !

REGAN. — Mărite Doamne, eşti bătrân. Natura în tine, a atins ultimele ei hotare ; ar trebui să te laşi povăţuit şi condus de cei a căror înţelepciune judecă mai bine decât tine starea ta. De aceea, foarte te rog să te întorci la soră-mea. Mărturiseşte-i că ai nedreptăţit-o.

LEAR. — Adică să-i cer iertare. Ia ascultă ce frumos s'ar potrivi : (Se pune în genunchi). « Dragă fiică, mărturisesc că sunt bătrân ; bătrânţea n'are ce căuta pe lume. În genunchi te rog să-mi dai haine, casă şi de mâncare ! »

REGAN. — Sfârşeşte, stăpâne. Astea sunt glume fără sare. Intoarce-te la sora-mea.

LEAR. (Sculându-se). — Niciodată, Regan. Niciodată. Mi-a tăiat jumătate din numărul slujitorilor, s'a încruntat la mine, m'a rănit ca un şearpe, cu limba ei aici, în fundul inimei. Toate răzbunările în ceruri adunate să cadă asupra capului ei nerecunoscător. Vânturi molipsitoare înţepeniţi oasele ei frăgede....

CORNWALL. — Destul, destul Sire.

LEAR. — Voi fulgere repezi, asvârliţi flăcări orbitoare în ochii ei despreţuitori. Cete de pe mlăstini, supte de puterea soarelui, corupeţi-i frumuseţea pentru a-i izbi trufia, şi a o nimici !

REGAN. — O zei binecuvântați, tot așa ai să-mi urezi și mie, când te-o apuca mânia!

LEAR. — O nu Regan. Pe tine niciodată nu te-oi blestema. Blandetea plăzmuie în firea ta nu te va lăsa nici odată prada mâniei. Ochii ei sunt crunți; ai tăi mângâie. nu jienesc. Nu se potrivește cu tine. să te legi de ceace'mi place, să-mi micșorezi alaiul, să'mi răspunzi cuvinte aspre, să-mi ei parte din venit, și la urma urmei să pui zăvorul la ușe, ca să nu pot intra. Tu-ți cunoști mai bine datorile firești, legăturile dintre copii și părinți, purtarea smerită, și recunoștința cuvenită. Tu n'ai uitat jumătatea de rogat cu care te-am inzestrat.

REGAN. — Să scurtăm vorba Sire.

LEAR. — Cine mi-a pus sluga în butuc? (Se aud trompete în culise).

CORNWALL. — Ce surle aud sunând?

REGAN. — Știu. E soră-mea. E urmarea scrisorii în care îmi vestește sosirea ei.

SCENA X.

Intră OSWALD.

REGAN. — Stăpâna ta o sosit?

LEAR. — Asta e robul a cărei îngâmfare se trage din favoarea trecătoare a stăpânei lui. Piei din ochii mei!

CORNWALL. — Ce vrei, să zici stăpâne?

LEAR. — Cine mi-a pus sluga în butuc? Regan, nădăjduesc că tu nu știai nimic despre asta. Dar cine vine?

SCENA XI.

Intră GONERIL.

LEAR. — O ceruri dacă aveți milă de bătrâni, dacă blânda voastră putere răsplătește supunerea, dacă

sunteți și voi bătrâni, luați-mi apărarea! Coborâți-vă și mă ajutați! (Către Goneril) Rușine n'ai, privind astă barbă! Ce Regan,... o ei de mână?

GONERIL. — Și de ce nu, Sire? Cu ce am greșit? Nu sunt toate greșeli câte le socotește mintea-ți slăbită și căzută în pruncie.

LEAR. — O piept! prea ești puternic! Tot nu te-ai despicat!.. Cum de mi-au pus sluga în butuc?

CORNWALL. — Eu l'am pus, Sire. Purtărei lui ne-socotite i se cuvenea o pedeapsă și mai mare.

LEAR. — Tu! tu ai făcut aceasta? (Vrea să ridice mâna asupra lui).

REGAN. — Tată, te rog! Fiind atât de slab, să nu cutezi prea mult. Dacă vrei până la sfârșitul lunei să te întoreci în gazdă la soră-mea, și să dai drumul la jumătate din slujitori, poți să vi apoi la mine. Acum nu sunt acasă, și nici nu mi-am făcut pregătirile trebuincioase pentru găzduirea ta.

LEAR. — Să mă întorc la dânsa, cu 50 de slujitori mai puțin! Nu. Nu mă întorc la dânsa. Mă las de de orice adăpost; și vreau mai degrabă să mă lupt cu dușmănia cerului și să fiu lupilor și cucu-vaelelor tovarăș. Cumplită mușcătură a nevoii. Să mă întorc la dânsa! Mai bine să ajung să mă ingenuchiiu la pătimașul Craiu al Franței, care mi-a luat fata fără zestre, și să-i cer simbric ca o slugă' ca să-mi târască zilele nefericite! Să mă întorc la dânsa? Zi mai bine să mă fac rob și cărăuș la acest nesuferit vâtaf al ei. (Arată pe Oswald).

GONERIL. — Cum ți-o plăcea, Sire!

LEAR. — Rogu-te fiica mea: nu mă face să inebunesc. Nu vreau să te mai supăr. copila mea. Rămâi cu bine. Nu ne vom mai întâlni, și nu ne om mai vedea. Și totuși, mi-ești din carne, din sânge, fata mea. Sau mai bine zis, ești o stricăciune a cărnei mele, căreia totuși trebuie să-i zic că e a mea. Ești ca o

bubă, o rană, o bolă inflamată în sângele meu corupt. Dar nu te voi ocări. Vie remuşcarea când va veni, eu n'o chiem. Nu mă voi ruga de ce cel trăsneşte, să dea drumul săgeţii, nici nu te voi pâri la Jupiter, ce de sus judecă. Să te îndreşti când vei putea. Să te faci cu încetul mai bună. Eu am răbdare să aştept. Oi rămânea la Regan, cu o 100 slujitori ai mei.

REGAN. — Ba nu chiar aşa. Eu nu mă aşteptam să vii, şi nu sunt pregătită cum se cuvine să te găzduiesc. Sire, ascultă de soră-meă. Cine vrea să-şi amestece înţelepciunea cu mânia ta, se împacă cu dansa, zicând că eşti bătrân... Dar ea ştie ce face...

LEAR. — Grăit-ai cu tot dinadinsul...

REGAN. — Mărturisesc că da, Sire. Ce fel 50 de slujitori, nu-ţi sunt de ajuns? Ce nevoie ai de mai mulţi? Sau măcar şi de atâţia? Şi cheltuiala şi primejdia sunt în potriva unui număr aşa mare. Cum s'ar putea ca atâţia oameni, în aceeaşi casă, şi cu doi stăpâni, să trăiască fără gâlceavă? E lucru greu ba chiar cu neputinţă,

GONERIL. — Şi de ce n'ai putea stăpâne să fii servit de acei ce sunt slugile ei şi ale mele?

REGAN. — De ce nu stăpâne? Atunci când te-ar jicni, am şti să le poruncim. De vrei să vii la mine, acum că văd că e primejdie, te rog să aduci numai 25, pentru mai mulţi, n'am loc, nici bună primire.

LEAR. — Eu v'am dat tot...

REGAN. — Ai dat la timpul cuvenit.

LEAR. — V'am făcut epitropii mei, stăpânii averei mele, cu singura condiţie ca să am o sută de slujitori. Ce fel să viu la tine, Regan, cu 25? aşa spuseşi?

REGAN. — Şi o mai spun odată, Sire. La mine nu primesc mai mulţi.

LEAR. — Cele mai haine fiinţe par totuşi că sunt blânde, când vezi pe altele şi mai crunte! A nu fi *cea mai rea*, e oarecum o laudă: Goneril, voi merge

la tine, cei 50 ai tăi sunt de două ori cât cei 25 ai ei: De două ori mai mult mă iubești tu.

GONERIL. — Ascultă-mă stăpâne, ce-ți trebuie 25 sau 10, sau chiar 5? La ce să te însoțească, într'o casă unde sunt de două ori atâția la poruncă-ți pentru a te sluji?

REGAN. — La ce-ți trebuie chiar unul?

LEAR. — Nu e vorba să socotim nevoia. Și cerșetorul cel mai josnic, tot are peste ce-i trebuie, în sărăcia lui. Naturei, de-i vei îngădui numai atât cât cere fireasca nevoie, ajunge viața noastră tot atât de ieftină ca a unei fiare. Tu ești o Domniță. Doar n'are natura nevoie de podoabele ce porți, și care nu-ți țin cald măcar. Dar, dacă e vorba de adevărata nevoie... O ceruri, răbdare dați-mi. De răbdare am *nevoie*! Mă vedeți aici, o zei! un biet bătrân, plin de durere și de ani, în toate nefericit. Dacă sunteți voi, cei care îndemnați aceste inimi de fiice, împotriva tatălui lor, nu vă bateți joc de mine, lăsându-mă să sufer cu smerenie! Insuflați-mi o măreată mânie, nu lăsați ca lacrimile, armele femeilor, să-mânjească obrazu'mi bărbătesc... Nu, nu, cățele făvă suflet. M'oi răzbi na pe voi în așa chip, încât lumea întreagă va... voi face așa fapte... ce vor fi, nu știu... dar vor fi spaima firei întregi... Credeți că am să plâng? Nu, n'am să plâng. Am destule cuvinte ca să plâng!... Dar mai de grabă se va despică astă inimă în o mie de fărâme, decât să-mi curgă o lacrimă! O nebunul meu! Am să inebunesc! (Ese Lear, Bufonul, Kent, Gloster).

CORNWALL. — Hai să intrăm. Incepe furtuna. (Se aude furtuna).

REGAN. — Casa asta e mică; n'are loc bătrânul cu oamenii lui.

GONERIL. — E vina lui, el și-a stricat singur odihna. Acum să rabde, de urma nebuniei lui.

REGAN. — Pe el singur l'ași primi bucuros. Dar pe nici un slujitor d'ai lui.

GONERIL. — Tot așa e și gândul meu. Unde e Lordul Gloster?

CORNWALL. — S'a dus după bătrân. Iată s'a întors.

SCENA XVI.

Intră GLOSTER.

GLOSTER. — Regele e cumplit de mâniat.

CORNWALL. — Unde a pornit?

GLOSTER. — Și a cerut calul, dar nu știu încotro merge.

CORNWALL. — Mai bine să-l lăsăm în voia lui. Ducă-se unde o vrea.

GONERIL. — Lord Gloster, cu nici un chip să nu-l rogi să rămâe.

GLOSTER. — Vai de mine, vine noaptea! Vântul aspru suflă tare. Cale de o poștă nu întâlnești măcar un tufiș!

REGAN. — Stăpâne, oamenilor încăpățânați să le fie de învățătură pățaniile ce li se trag din vina lor proprie. Incuiați bine porțile. El e urmat de o droaie de oameni. Cine știe ce'i or pune în gând să facă, mai ales că nu e greu a-l înșela cu vorbe. E înțelept să ne temem.

CORNWALL. — Inchide bine porțile Gloster. E o noapte cumplită. Scumpa mea Regan are dreptate. Iubita mea: să intrăm că ne apucă furtuna.

A C T U L III-lea

TABLOUL I-*iu*

SCENA I.

Furtună. Intră KENT și UN SLUJITOR, (Fiecare din altă parte. Bogat montată. Cu colibă în stânga).

KENT. — Cine mai e p'aici, afară de vremea îndrăcită?

SLUJITORUL. — Unul ca și vremea, foarte turburat.

KENT. — Te cunosc? Unde e regele?

SLUJITORUL. — În luptă cu elementele invrăjbite; poruncește vântului să asvârle pământul în mare; sau să reverse apele turbate de asupra uscatului, ca să preschimbe lumea, s'au s'o inghită. Își rup¹ pletele albe, pe care viforul neîmpăcat, cu oarbă mânie, le suflă în urgia lor, și le resfiră, cearcă în micșorimea lui de om să întreacă cu batjocura neîmpăcatele vânturi și ploi. Intr'o noapte ca aceasta, în care și ursoaica s'ar ascunde, iar leul și flămândul lup s'ar feri în viziunea lor, el rătăcește cu capul gol și se roagă să vie sfârșitul lumei.

KENT. — Și cine e cu dânsul?

SLUJITORUL. — Nimeni decât bufonul, care cearcă să birue cu glumele, durerile unei inimi frânte. Te cunosc stăpâne, și îndrăsnesc pe încrederea ce ți port

să-ți șoptesc un lucru mare. S'a iscat o neînțelegere între Albany și Cornwall de și până acum e tăinuită prin vicleșugul amândorora. Căci au și unul și altul — și cine n'are printre cei ridicați de noroc la ranguri mari? — credincioși ce par a fi de ai lor, însă sunt iscoade pentru Franța și povestitori a tot ce se petrece la noi. Orice s'a dat pe față, fie certe și învrăjbiri între duci, sau purtarea cruntă ce-au avut amândoi față cu bătrânul nostru rege, sau chiar ceva și mai adânc, pentru care toate astea nu sunt decât prilejuri, — adevărul este, că din Franța vine o oaste în răsvrătita noastră țară; și aici, dușmanii înțelepți, folosindu-se de nepăsarea noastră, au câți-va trimeși ascunși în cele mai bune porturi ale noastre și sunt pregătiți la nevoie să-și ridice în vileag steagul.

KENT. — Iată acum ce te rog: Dacă ai atâta încredere în mine, încât pe cuvântul meu să pleci grabnic la Dover, vei găsi acolo cine să-ți mulțumească, de le vei arăta cu deamănuntul că regele e chinuit de o durere nefirească în stare de a-l înnebuni. Eu sunt boer din naștere și creștere; și cu știință și încredere îți dau această solie.

SLUJITORUL. — Vom mai vorbi împreună despre asta.

KENT. — Nu, nu e nevoie. Ca încredințare că sunt mult mai presus decât ceace par, deschide această pungă și vezi ce e într'însa. Dacă găsești pe Cordelia, și nu te teme, o vei găsi, arată-i acest inel și-ți va spune cine sunt eu, de oarece nu mă cunoști. Blesmată furtună. Mă duc să caut pe rege. (Urcă puțin).

SLUJITORUL. — Dă-mi mâna. Ce mai ai să-mi spui?

KENT. — Puține vorbe, însă mai cu miez decât oricare. Când vom găsi pe rege eu pe aicea, d-ta pe acolo cine l'o găsi întâi să strige pe celalt. (Ese fiecare în altă parte).

SCENA II.

Intră LEAR, și BUFONUL.

LEAR. — Suflați vânturi pân'ce vor plezni obrazii! Suflați, vâjâiți! Nori desfundați, și viscole! Isbucniți până ne'ți îneca clopotnițele și ne'ți înmuia toate turlile! Voi, flacări din iad, ca gândul de repezi, prevestitoare a trăsnetelor ce sfășie norii, părliți capu-mi cărunt! Și tu, tunet ce sgudui toate, isbește a lumii umflată rotunzime, până vei turti-o! Sfarmă a firei calapoade și nimicește deodată toți germenii din care se naște omul nerecunoscător!

BUFONUL. — O unchiașule! Mai bine aghiasmă într'o odae uscată, decât ploaia asta pe afară. Unchiașule drăguț, hai acasă și cere fetelor binecuvântarea, asta e o noapte care nu are milă nici de cel cu minte, nici de nebun.

LEAR. — Urlă până te-i sătura! Foc, asvârle limbi! Ploaie reversă-te! Că doar nici ploaia, nici vântul, nici tunetul, nici trăsnetul, nu sunt fetele mele! Nu vă mustru pe voi, elemente, pentru răutatea voastră, nu v'am dat vouă domnia, nu v'am numit pe voi copilele mele, nu'mi sunteți datori vre-un venit, așa dar faceți-vă cheful fără milă, aici sunt, bătrânul vostru rob. Un biet moșneag slab, disprețuit, beteag, și totuși, vă numesc slugarnici miniștri, căci v'ați unit cu două nemiloase fete, vrajbele cerești, împotriva unui cap atât de cărunt și de bătrân. O-o-o cumplit!

BUFONUL. — Cine are o casă unde să-și adăpostească capul, are mare minte. Cel ce-și face din picior, ceiace ar trebui să-i fie inimă, acela va striga de durerea băătăturilor! Și din somn, își va face nesomn! Căci nu s'a mai văzut femeie frumoasă care să nu facă strâmbături în oglindă.

LEAR. — Am să fiu model de răbdare: n'am să zic nimic. (Intră Kent).

KENT. — Cine e aici ?

BUFONUL. — Iaca, un nebun și un om cuminte.

KENT. — Vai de mine ! Sire, aici ești ? Și celor ce le place noaptea, tot nu le place o noapte ca asta ! Cerul infuriat înspăimântă chiar pe cei ce ră-tăcesc în întuneric și-i alungă prin scorburile lor. De când sunt, nu țin minte așa lumini de fulgere, așa îngrozitoare tunete, așa urlete de vânt și de ploaie ! Nu e dat firei omenești să rabde atâta urgie și spaimă !

LEAR. — Acum, să-și caute dușmanii zeii puternici ! Ei, care țin de asupra capetelor noastre îngrozitoarele lor pedepse. Eu rabd, fără păcate păcatul altora !

KENT. — Vai de mine, cu capul gol ! Luminate Doamne ! Uite, aci în apropiere este o colibă care te va apăra prietenește în contra furtunei. Odihnește-te acolo. Iar eu mă întorc la acea casă cruntă, mai cruntă decât pietrele din care e clădită, de unde m'au gonit chiar acum, când întrebam de Măria-Ta. Fie și cu sila, îi voi învăța datoria lor !

LEAR. — Simt că mi se întunecă mințile. Haide băete haide... ce mai faci, copile ? Ți-e frig ? Și mie mi-e frig. Unde e acel culcuș de pae, prietene ? Mare meșter e nevoia, care poate da preț celor mai josnice lucruri ! Haide, să mergem spre colibă ! Biet nenorocit bufon ! Mai rămâne un colțișor în inima mea care să sufere și pentru tine.

BUFONUL (Cântă). — Cine are minte câtu-și de puțin Hei, hei, că-i vânt și ploaie, trebui să se impace cu norocul său, chiar când plouă zilnic.

LEAR. — Ai dreptate, băețele, hai du-mă la colibă !

KENT. — Iată coliba stăpâne ! Milostive Doamne, intră. Cumplita urgie a cerului e prea mare pentru ca s'o rabde firea omenească. (Furtună).

LEAR. — Lasă-mă impace.

KENT. — Milostive Doamne, intră aici !

LEAR. — Vrei să-mi rupi inima ?

KENT. — Mai de grabă aşi rupe-o pe-a mea. Intră stăpâne.

LEAR. — Ție-ți pare mare lucru că ne pătrunde până la piele furia acestei groaznice furtune. Așa o fi pentru tine. Dar acolo unde s'a înfipt durerea cea mai mare, abia se mai simte una mică. Te-ai feri de un urs ; dar dacă fuga te-ăr duce spre valurile mării invrăjbite, parc'ai întâmpina ursul piept la piept. Când e liniștit sufletul omului, atunci e plâpând trupul. Dar furtuna din mintea mea, întunecă orice altă simțire decât pe a celor ce se sbat aici. Nerecunoștința copiilor ! Nu e ca și când gura asta ar sfâșia mâna asta, pentru că a hrănit-o ? Dar am să le pedepsesc. Nu, n'am să mai plâng ! Pe o noapte ca asta să mă dea afară ! Revărsați-vă norilor ! voi răbda... Pe o noapte ca asta ! O Regan. Goneril, bunul vostru tată bătrân, al cărui darnic suflet v'a dat tot... O nu ! aci mă pândește nebunia ! Să nu mă gândească la asta... Destul cu gândul ăsta.

KENT. — Luminate stăpâne, intră în coliba asta !

LEAR. — Mă rog ție, intră tu, caută de te adăpostește bine. Furtuna asta mă împiedică de a eugeta la lucruri, care m'ar durea mai rău. Dar lasă am să intru, (Către bufon). Intră băete, tu întâi, tu, să-răcie fără adăpost. Haide, intră. Eu, am să mă închin și apoi să dorm. (Bufonul intră). Bieți nevoiași săraci ! Pe unde veți fi voi, cari răbdați urgia acestei nemiloase furtune ? Cum pot trupurile voastre nemânicate și capetele voastre fără adăpost, și sdrențele voastre sfâșiate și găurite, să vă apere de o așa mânia a vremii ? Oh, prea puțin am eugetat la astea ! Invață-te minte, măreție regală ! Incearcă să simți și tu, ce simt nenorociții, ca să le dai din prisosul tău, și să mai îndrepti astfel nedreptățile cerului.

EDGAR (în colibă). — Doi coți și jumătate! Doi coți și jumătate! Tom săracul!

BUFONUL (Ese din colibă alergând). — Ajutor! Ajutor... să nu intri aci moșule că e o stafie.

KENT. — Ia-mă de mână! Cine e acolo?

BUFONUL. — O stafie, o stafie. Zice că-l cheamă Tom săracul.

KENT. — Cine ești tu, care mormăești acolo în pae? Ieși de acolo. (Intră Edgar frăvestit în nebulă).

EDGAR. — Fugi încolo! Se ține de mine necuratul. «Și vântul aspru suflă prin asprul păducel» Hm! Dute în patu-ți rece și te încălzește!

LEAR. — Ți-ai dat toată averea la două fete, de-ai ajuns în halul ăsta?

EDGAR. — Cine să dea ceva lui Tom săracul? El, pe care Necuratul l'a purtat prin foc și pară, prin vaduri și volbure, prin mlăștini și băltoage, căreia i-a vârit cuțite sub pernă, și funii de spânzurat în strănă; și i-a pus șoricioaică în ciorbă. Și tot el l'a făcut fălos de a pornit călare pe un cal roib, peste poduri late de o palmă, de-și fugărea umbra ca pe un trădător. Bată-te norocul! Tom clănțane de frig! Hai-di, di, di, di, di, di, di, di, să te păzească cerul de viscol, de diochiul stelelor și de ciumă. Fie-ți milă și pomană de Tom săracul, necăjit de Necuratul. Iacă cât p'aci să-l prind ici... și ici... și ici... (Furtuna).

LEAR. — Ce fel! În halul ăsta l'au adus fetele lui? N'ai putut să păstrezi nimic! Tot le-ai dat lor?

BUFONUL. — Ba și-a păstrat un țol, altfel ne făcea de rușine pe toți.

LEAR. — Ascultă; toate blestemele ce stau atâr-nate de asupra păcatelor omenești, să cadă asupra fetelor tale!

KENT. — Luminate Doamne, n'are fete.

LEAR. — Tăcere, trădătorule! Nimic n'ar fi putut

aduce firea omenească la atâta înjosire, decât răutatea unor fete nerecunoscătoare. Se cuvine oare ca părinții goniți să aibă atât de puțină milă dela chiar trupul lor? Foarte dreaptă pedeapsă! Căci trupul ăsta a zămislit acele fete cu fire de pelicar...

EDGAR. — «Pilicoc sta pe deal în Pilicoc». Hai di, di, di, di, di, di.

BUFONUL. — Noaptea asta grozavă o să ne facă pe toți să aiurăm nebuni!

EDGAR. — Să te păzești de Necuratul; să ascuți de părinți, să te ții de cuvânt, să nu juri, să nu rivnești la nevasta altuia, să nu-ți gătești prea mândru iubita... Tom clănțănește de frig!

LEAR. — Ce ai fost altă-dată?

EDGAR. — Un servitor, mândru la minte și la inimă care-mi increteam părul, purtam mănuși dăruite de cocoane, făceam chefurile iubitei mele, și păcătuiam eu dânsa; juram la fiecare cuvânt și mi călcam jurămintele fără rușine de cel de sus; adormeam cu gândul la păcate și mă deșteptam pentru a le implini. Mult mi-ereau dragi, băutura și jocul de cărți, iar la dragostea de mueri, întreceam și pe Turci. Fățarnic la inimă, încrezător prostește, sângeros la mânie: ca porcul în murdărie, ca vulpea în șiretlic, ca lupul în lăcomie, ca câinele la supărare, ca leul la pradat. Să nu trădezi femeilor slăbiciunea ta prin cisme scârțitoare și prin mătăsurî foșnitoare. Să te ferești de Necuratul. «Și vântul aspru suflă prin asprul păducel! Tra, la, la, la, la, la!... Băețele hai, înainte trap. (Furtună).

LEAR. — Mai bine ai fi în mormânt decât în goliciunea ta să rabzi astă cumplită urgie a cerului. Numai atât lucru să fie omul! Uitați-vă bine la dânsul. N'a împrumutat nici dela vierme mătasea, nici dela fiară blana, nici dela oaie lâna, nici dela

mosc mieresmele. Iacă: trei din noi aici falsificați! Numai tu ești lucru curat. Omul, fără altă podoabă, nu e alt decât un biet animal gol, cu două picioare. Jos, jos de pe mine podoabe furate, hai, descheiați-vă! (Își rupe hainele).

BUFONUL. — Rogu-te, moșule, astâmpără-te, nu e vreme de inotat acum. Acușica un pic de foc într'un câmp pustiu, ar fi ca inima unui bătrân desfrinat, o scântee mică, și încolo tot trupul rece.

KENT. — Ce faci Măria-ta?

BUFONUL. — Te rog, moșule, răspunde-mi, nebunul e de neam mare, ori răzaș?

LEAR. — E rege, rege!

BUFONUL. — Ba nu, e un răzaș al cărui fiu e boer. Căci nebun e răzașul care-și vede fiul boerit înainte de dânsul.

LEAR. — Să vie acum o mie de diavoli cu frigări înroșite sfărâind înspre ele.

EDGAR. — Cel spurcat ne mușcă de spate.

BUFONUL. — Nebun e cel ce se încrede în blândețea lupului, în sănătatea calului, în dragostea tânărului și în jurământul femeii.

LEAR. — Așa am să fac: am să le judec chiar acum. (Către Edgar). Vino, așează-te aici, prea înțeleptule judecător. (Către Bufon). Tu, prea luminat boer, stai colea. Acum veniți vulpoaicelor.

EDGAR. — Uite la ea, cum stă cu ochi neclintiți. Îți trebue ochii, să te judece, jupâneasă!

BUFONUL. — *«Haide, vin'la mine soro!*

«Barca ei e desfundată.

«Și nu'i dat ca să ne spue

— «Pentru ce nu vine'ncoa...»

EDGAR. — Cel spurcat urmărește pe Tom săracul, cu glasul unei privighetori. Dracul plânge în pânțele la Tom și cere vre'o doi țări proaspeți. Nu mai

cării, inger negru! N'am ce să-ți dau de mâncare.

KENT. — Ce mai faci, Măria-ta? Nu sta așa cu ochii țintă. Nu vrei să te culci și să te odihnești pe perne?

LEAR. — Să le văd întâi judecate! Să vie marturii (Către Edgar). Tu, cu vesminte de judecător, așează-te la locul tău; (Către Bufon) și tu, perechea lui în justiție, dătător de dreptate, ia-ți locul lângă dânsul. (Către Kent). Tu ești cel ce ei apărarea. Șezi ici și tu.

EDGAR. — *Să judecăm drept.*

Dormi? ești treaz, ciobane vesel?

Turma ți-e ascunsă'n fân.

De'i sufla cu-a ta guriță

N'o fi pagubă la oi.

Bâz pisica e cenușie.

LEAR. — Să judecăm pe asta mai întâi. E Goneril. Jur în fața cinstitei adunări, că a dat cu piciorul în tatăl său.

BUFONUL. — Poftim incoa jupâneasă. Goneril e numele tău?

LEAR. — Nu o poate tăgădui.

BUFONUL. — S'avem ertare. Te-am luat drept un scăunaș.

LEAR. — Și mai uite încă una, a cărei cruntă privire arată din ce e făcută inima ei. Oprește-o! Arunc paloșul, — foc! Suntem trădați (Lear se repede la Edgar și-l zgudue). Judecătorule nedrept! De ce-ai lăsat-o să fugă?

EDGAR. — Bată-te norocul!

KENT. — Mi-e mai mare mila! Stăpâne, unde e răbdarea pe care așa de des te-ai lăudat că o vei păstra?

EDGAR (Aparte). — Așa, mă trec lacrămile de mila lui încât o să-mi curățe vopseaua de pe obraji.

LEAR (Se depărtează). — Uite, toți cățelușii, Puica Bălana și Troia latră la mine.

EDGAR. — (Se ridică). — Lasă că aruncă Tom cu căpățâna lui în trînșii. Afară corciturilor! Di, di, di, di, di! Hei, ha! Haidea, duceți-vă la șezători, la bălciuri și la târguri. Tom sărace, ți-e traista goală!

LEAR. — Atunci să despice trupul Reganei. Să se vadă ce crește peste inima ei. Este vre-o pricină în natura care să împetrească așa inimile? (Lui Edgar). Pe domniata, te țin în locul celor 100 slujitori ai mei, dar nu-mi place croiala hainelor Domniei-Tale. Ai să-mi spui că e bogatul port persan, dar vreau să-l schimb. Asta cine e? (Gloster apare pe o colină).

BURONUL. — Iaca! Vine incoace o scânteie cu picioare.

EDGAR. — Iaca necuratul Scaraotchi. Ese la asfințit și umblă până cântă cocoșii. El te pedepsește cu Orbalt, el face ochii cruciși și buza crăpată, el pune mucigaiul pe grâne și chinuște pe bieții oameni. În lături, în lături.

KENT. — Cine e acolo? Pe cine cauți?

GLOSTER. — Dar voi cine sunteți? Numele vostru?

EDGAR. — Tom-săracul care mănâncă broaște din baltă, broaște râioase, mormoloci, șopârle și salamandre. Care în mânia sufletului lui, când îl apucă necuratul, mănâncă gunoi în loc de salată, înghite guzganul bătrân și câinele din șanț; bea pelița verde de pe bălți, și e alungat cu biciul dintr'un sat până într'altul, și băgat în butue și pus la închisoare; și care a avut trei rânduri de haine, 6 cămăși, cal de călărie și sabie la brâu. Guzгани și șoareci și alte lighioane. Iată hrana lui Tom de-un amar de vreme de 7 ani! Păziți-vă de cel ce ne urmărește. Piei, necuratule, piei! lasă-mă!

GLOSTER. — Ce fel! Astfel de tovarăși are Măria-Voastră?

EDGAR. — Împăratul întunericului e boer mare. Îl cheamă Aghiuță și Sarsailă.

GLOSTER. — Atât au ajuns de ticăloase trupurile noastre, stăpâne, încît urăsc pe cine le-a dat viață

EDGAR. — Tom săracul tremură de frig.

GLOSTER. — Vino cu mine acasă. Datoria nu mă lasă să ascult de asprele porunci ale fiicei voastre. Cu toate că au dat ordin să-mi încene porțile și să las să te apuce astă noapte haină, totuși am îndrăznit să vii să te caut, și să te aduc acolo unde te așteaptă hrana și căldura focului.

LEAR. — Lasă-mă să vorbesc întâi cu filosoful ăsta. Care e pricina tunetului?

KENT. — Milostive stăpâne, primește povața lui. Intră în castel.

LEAR. — Vreau să intru în vorbă cu acest învățat Teban. Cu ce studii v'ați indeletnicit mai mult până acum?

EDGAR. — Cum să scap de necuratul și de lighioane.

KENT. (Către Gloster). — Mai roagă-l odată să intre, stăpâne. A început să i se întunece mințile.

GLOSTER. — E de mirare? Fetele lui îi vor moartea. Ah, bietul Kent! A spus el că așa are să fie; bietul om prigonit! Tu zici că regele e gata să înnebunească? Să-ți spun un lucru, prietene, cât pe aci să înnebunesc și eu: am avut un fiu, acum isgonit din inima mea, a vrut să mă omoare, chiar acum de curând. Și-l iubeam, prietene, cum nu-și iubește nici un tată copilul! Drept să-ți spun, de durere parcă mi s'a luat și mie mintea. Dar ce noapte de urgie! Rog din suflet pe Măria-Ta...

LEAR. — Te rog, iartă-mă d-le; slăvite înțelept, însoțește-mă.

EDGAR. — Tom tremură de frig!

GLOSTER. (Către Edgar). — Intră, omule ici la căldură.

LEAR. — Hai să intrăm cu toții.

KENT. — Pe aici, Măria-Ta.

LEAR. — Da cu dânsul; vreau să rămân cu filosoful meu.

KENT. — Stăpâne, fă'i pe voie, lasă-l să-l ia și pe ăsta.

GLOSTER. — Ia'l d-ta.

KENT. — Hai, vino și tu cu noi.

LEAR. — Vino, slăvite Atenian! Tăcere, tăcere! ssst!

GLOSTER. — Ascultă-mă, de ești om bun, ridică-l în brațe. Am auzit că se urzește moartea lui. E o trăsură pregătită, culcă-l înăuntru și pornește cu dânsul la Dover, unde vei afla și primire bună și ajutor. Ridică pe stpânul meu. Dacă întârzii măcar cu jumătate ceas, e pierdută viața lui și a ta, și a tuturor ce caută să-l apere,

LEAR. — Să nu faci sgîmot, nici un sgîmot. Trage perdelele, așa, așa. Măine dimineată vom merge să cinăm, așa, așa.

T A B L O U L II.

(Castelul lui Gloster).

S C E N A I.

SERVITORII, REGAN, Intră CORNWALL, EDMUND și GONERIL.

CORNWALL. — Mă voi răsbuna înainte de a pleca de aici.

EDMUND. — Stăpâne, oricât aş putea fi muştrat pentru că firea dă pasul bunei credinţe, totuşi mă tem gândindu-mă la ceva.

CORNWALL. — Acum îmi dau eu seama că fratele tău n'a fost împins numai de răutate să dorească moartea tatălui său, ci mai ales de crunta dreaptă cugetare născută din nelegiuirea nesuferită a lui Gloster.

EDMUND. — Nemiloasă mi-e soarta, care mă face să păcătuesc când caut să fiu drept ! Iată scrisoarea de care ţi-am vorbit şi care arată că e în bună înţelegere cu căpeteniile Franţei. O cerule, de n'ar fi fost la mijloc o asemenea trădare, fireşte că nici eu n'aş fi avut ce să descoper. De-o fi adevărul ce scrie în hârtia asta, grele treburi te aşteaptă.

CORNWALL. — Adevărat, sau nu, aceasta te-a făcut, Conte de Gloster. Află unde se găseşte tatăl tău ca să-l putem aduce prins în faţa noastră.

EDMUND (Aparte). — De-l voi găsi îngrijind de rege

asta va da și mai mult de bănuir. (Tare). Voi urma pe calea bunei credințe pe care am pornit-o chiar de ar fi lupta crincenă între dânsa și dragostea mea de fiu.

CORNWALL. — Mă voi crede în tine, și vei găsi în iubirea mea un părinte mai bun.

GONERIL (Goneril și Regan vin din dreapta la castel). — Trimete grabnic veste soțului tău, arată; această scrisoare. Oastea regelui Franței a căleat țara. Să mi se aducă trădătorul Gloster. (Es servitorii prin stânga).

REGAN. — Să-l spânzure numai decât.

GONERIL. — Să-i scoată ochii.

CORNWALL. — Lăsați-l mâniei mele. Edmund însoțește pe sora noastră Goneril. La răzbușarea cu care suntem nevoiți a pedepsi pe trădătorul tău părinte, nu se cuvine să fii tu martoră; povățuește pe duce când vei ajunge să se pregătească cât de grabnic de război. Și noi tot așa vom face. Solii între noi, să fie repezi și iscusiți. La revedere, scumpă soră. Drum bun conte de Gloster. (Oswald intră prin fund stânga).

CORNWALL. — Ce fel, unde e regele?

OSWALD. — Lord Gloster l'a pornit de aici. Vre-o 30 de călăreți de ai lui, după ce l'au căutat de zor, l'au întâmpinat la poartă, și acum cu câți-va alți boeri au plecat cu dânsul la Dover unde se laudă că au prieteni înarmați.

CORNWALL. — Înhamă caii pentru stăpâna ta.

GONERIL. — La revedere.

CORNWALL. — La revedere Edmund (Ese Edmund Goneril și Oswald). Să mi se aducă trădătorul Gloster. Să-l lege ca pe un tâlhar și să-l aducă aici. (Es alți servitori). Cu toate că nu-i putem ridica viața fără vre-o judecată, totuși avem putere să ne răcorim mânia într'un chip de care vom fi poate muștrați, dar dela care nu ne poate împiedeca nimeni. Cine-i acolo? Trădătorul. (Intră Gloster adus din dreapta de 2-3 oameni).

REGAN. — Vulpe nerecunoscătoare! El este.

CORNWALL. — Legați-i brațele.

GLOSTER. — Ce vor luminățiile voastre? Nu uitați, prieteni, că-mi sunteți oaspeți. Nu vă bateți joc de mine oameni buni.

CORNWALL. — Legați-l zic! (Servitorii îl leagă).

REGAN. — Tare! Tare! O trădător mârșav!

GLOSTER. — Pe cât de nemiloasă ești, pe-atât sunt de nevinovat.

CORNWALL. — Legați-l de scaunul ăsta. Lasă că ai să vezi.

REGAN. — (Îi smulge barba).

GLOSTER. — Mă jur pe bunul Dumnezeu, e mare mișelie să-mi smulgi astfel barba!

REGAN. — Așa cărunt și trădător!

GLOSTER. — Femeie fără inimă! Perii ce rupi din barba mea vor învia și te vor pâri. Eu sunt gazda voastră. Cu mâni tâlhărești nu vei sgâria astfel obrazu-mi primitor! Dar ce vreți cu mine?

CORNWALL. — Hai omule spune, ce scrisori ai primit din Franța?

REGAN. — Să răspunzi adevărat că știu tot.

CORNWALL. — Și ce înțelegere ai cu acei trădători, ce au sosit de curând în țară?

REGAN. — Intr'a cui mână ai trimis pe regele nebun? Spune!

GLOSTER. — Am primit o scrisoare în care sunt mai multe bănuieli decât vești sigure: dela unul care nu e părtaș cu nimeni, iar nu dela dușmani.

CORNWALL. — Șiretlic.

REGAN. — Și minciună.

CORNWALL. — Unde ai trimis pe rege?

GLOSTER. — La Dover.

REGAN. — Pentru ce la Dover? Nu te-am amenințat cu moartea dacă...

CORNWALL. — Pentru ce la Dover? Să-mi răspundă întâi la asta.

GLOSTER. — Sunt legat de par, trebuie să tree prin toate.

REGAN. — Pentru ce la Dover, mă rog?

GLOSTER. — Pentru că n'am vrut să-ți văd cumplitele unghii, smulgând bieții lui ochi, nici pe frumoasa ta soră, înfigându-și ghiarele de bestie în carnea lui miruită! Marea s'ar fi umflat, s'ar fi stins lumina stelelor — văzând furtuna pe care a îndurat-o sărmanul cap descoperit pe o noapte ca iadul de neagră! Și el biet suflet bătrân mai ajuta cerului să plângă! Lupi de ar fi venit pe o așa noapte cumplită, să-ți zgărie la poartă și ai fi zis: «Portarule, aibi milă, deschide-le». Și toate cruzimele lor ar fi fost uitate. Dar am să văz o răzbunare inaripată căzând asupra unor astfel de copii!

CORNWALL. — De văzut, n'ai să mai vezi niciodată. Oamenilor țineti scaunul. Ochii ăștia ai tăi, am să-i calc în picioare! (La scos ochiul drept).

GLOSTER. — Scăpați-mă, cei ce credeți că o să trăiți până la bătrânețe. Oh! îngrozitor, oh, Dumnezeuule!

REGAN. — Un obraz o să rădă de celalt! Scoate și pe celalt!

CORNWALL. — Așa? Ai să vezi răzbunare? (Să repede).

I SERVITOR (Oprindu-l). — Oprește, stăpâne! Te slujesc de când erai copil, dar niciodată nu te am slujit mai bine ca acum, zicându-ți: oprește!

REGAN. — Ce fel, câine nerușinat!

I SERVITOR. — De-ai avea barbă ți-aș smulge-o în ceasul ăsta! Ce ai de gând?

CORNWALL. — Mișelule! (Trag sabia și te bat).

I SERVITOR. — Așa? Poftim să vedem pe cine ajută mânia.

REGAN. — Dă-mi sabia. Un mojić să ndrăznească... Aşa... (îl răneşte pe la spate).

I SERVITOR. — Oh ; m'a ucis ! Stăpâne, mai ai un ochiu ca să-i priveşti când le va veni pedeapsa ! O ! (Moare).

REGAN. — Voi împiedica eu să mai privească d'aci înainte. Afară, mârşavă piftie ! Unde ți-e lumina acum ?

GLOSTER. — Tot e întuneric şi fără nădejde ! Unde e fiul meu, Edmund ? Edmund, aprinde toate scânteile din natură, să răzbune astă faptă îngrozitoare.

REGAN. — Taci, trădător nemernic ! Chemi pe cel ce te urăşte ! El ne-a dastăinuit trădările tale, el, care e prea bun pentru a avea milă de tine !

GLOSTER. — O nebunia mea ! Aşa dar Edgar a fost pârît pe nedrept ? Bunule Dumnezeu, iartă-mă şi binecuvântează-l.

REGAN. — Hai, dați-l pe poartă afară, să-şi miroase drumul până la Dover. (Ese un slujitor cu Gloster). Ce e stăpâne, cum te simiți ?

CORNWALL. — Am fost rănit. Să intrăm, Domniță. Dați afară pe acel rob nemernic. Aruncați-l la gunoi acest hoit de rob. Regan, rana-mi sângerează tare. La timp nepotrivit veni astă rănire. Dă-mi brațul (Ese cu Regan prin dreapta).

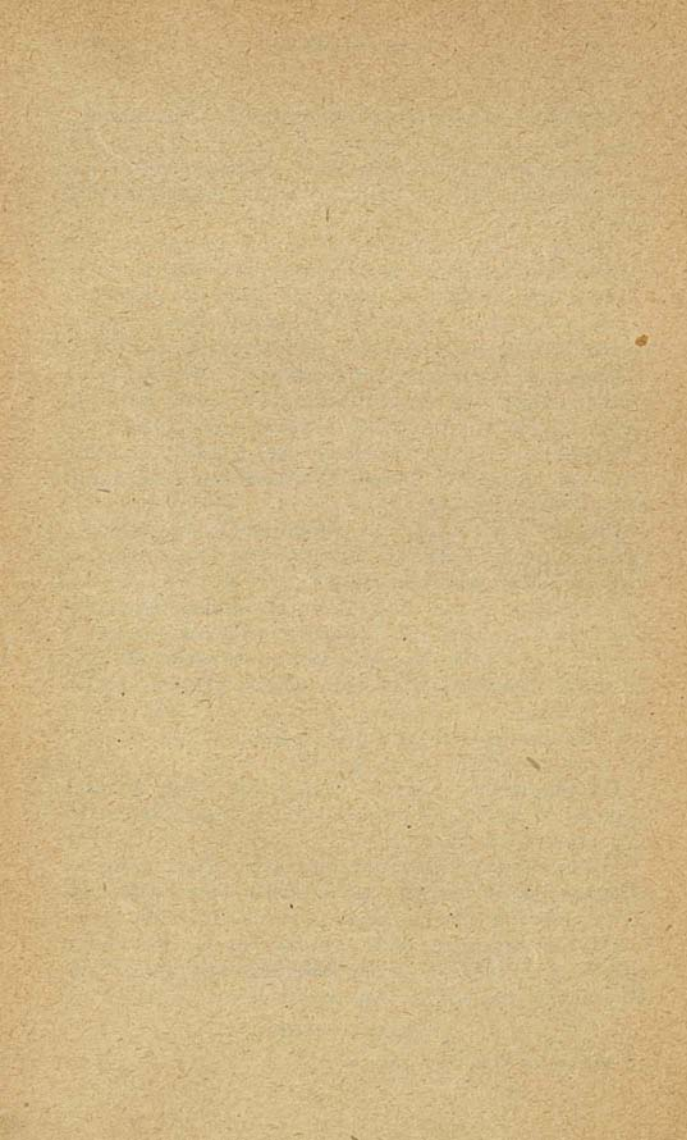
II SERVITOR. — Nu-mi mai pasă ce păcate oi face, de nu l-o pedepsi cerul pe omul ăsta !

III SERVITOR. — Şi ea, dacă o trăi mult, şi dacă o muri de moarte bună, să ştii că toate femeile se vor preface în fiare !

II SERVITOR. — Hai să ne luăm după bătrânul Gloster, şi să punem pe nebunul Tom să-l ducă. Are o nebunie isteată, încât poate fi de folos.

III SERVITOR. — Dute tu : eu am să caut nişte scamă şi albuşuri de ou, să-i leg fața sângерată. Dumnezeu să-i ajute. (Ese fiecare de altă parte).

CORTINA CADE.

ACTUL IV-lea

TABLOUL I.

(Un maidan).

Intră EDGAR.

EDGAR. — Totuși e mai bine așa, să știi că ești disprețuit, decât să-te disprețuească lingușindu-te. Așa dar, bine-ați venit, viscole și vânturi. Nenorocitul pe care l'ați suflat, până a ajuns în halul ăsta, nu vă datorește nimic. Dar cine vine? (Întă Gloster condus de un bătrân) Tata, astfel condus! O lume! lume! lume! De nu ne-ar face să te urim schimbările tale ciudate, n'ar mai vrea nimeni să se supue bătrâneței nici morții!

BĂTRÂNUL. — O, stăpâne, am slujit în casa ta și a părinților tăi, vre-o 80 de ani.

GLOSTER. — Du-te, du-te, omule milostiv. Ajutorul tău mie nu'mi poate face nici un bine, iar ție un mare rău.

BĂTRÂNUL. — Vai de mine, stăpâne, dar nu-ți poți vedea drumul.

GLOSTER. — Numai am drum și deci ochii nu-mi mai trebuie. Pe când vedeam, mi-am greșit calea. Asta se întâmplă adesea. La vremuri bune suntem neprevăzători și tocmai nevoile ne învață minte. Ah, iubitul meu fiu, Edgar, tu care ai fost victima mâ-

niei părintești! De ai trăi să te mai văd cu pipăitul odată n'aș mai zice că sunt orb!

BĂTRÂNUL. — Dar ce e? Cine e aci?

EDGAR (Aparte). — Doamne! Cine poate zice vre-odată «am ajuns cum e mai rău?». Acum sunt mai nefericit ca întotdeauna.

BĂTRÂNUL. — E nebunul, Tom Săracul.

EDGAR (Aparte). — Și poate voi ajunge și mai rău. Răul cel mai mare nu sosește niciodată, căci ori-când poți zice: acum e mai rău!

BĂTRÂNUL. — Unde te duci omule?

GLOSTER. — E un cerșetor?

BĂTRÂNUL. — Nebun și cerșetor.

GLOSTER. — Are el o pricină, altfel n'ar cerși. În furtuna de eri am văzut o ființă de astea, care m'a făcut să gândesc că omul e ca și un vierme. Mi-am adus atunci aminte de fiul meu, cu toate că amintirea mea de dânsul nu era prietenească. De atunci am aflat multe. Ca și muștele în mâinele copiilor zburdalnici, suntem noi în mâna zeilor: ne ucid jucându-se.

EDGAR (Aparte). — Cum o fi asta! Aspră e meseria în care trebuie să faci pe caraghiosul pe lângă cel îndurerat, jignind și sufletul tău și pe al altuia. Bată-te norocul, stăpâne!

GLOSTER. — Asta e golanul?

BĂTRÂNUL. — Da, stăpâne.

GLOSTER. — Atunci, te rog, du-te acasă. Dacă, de mila mea vrei să ne întâmpini la o poștă, două de aici, pe drumul spre Dower, fă-o în amintirea trecutului; și adă o haină pentru creștinul ăsta des-puiat, și eu am să-l rog să mă călăuzească.

BĂTRÂNUL. — Vai de mine boerule, dar e nebun!

GLOSTER. — Rele vremuri am ajuns, când duc nebunii pe orbi! Fă cum îți zic. Sau mai bine, fă pe placul tău; ori și cum însă, du-te.

BĂTRÂNUL. — Am să-i aduc ce haine am mai bune, orice s'ar întâmpla! (Ese stânga).

GLOSTER. — Ascultă, despuiatule...

EDGAR. — Tom săracul tremură de frig. (Aparte). Nu mai pot să mă prefac!

GLOSTER. — Vino încoa, băete.

EDGAR. (Aparte). — Trebuie, n'am ce face. Bată-i norocul pe bieții tăi ochi! Carge sângele dintr'inșii!

GLOSTER. — Știi drumul până la Dower?

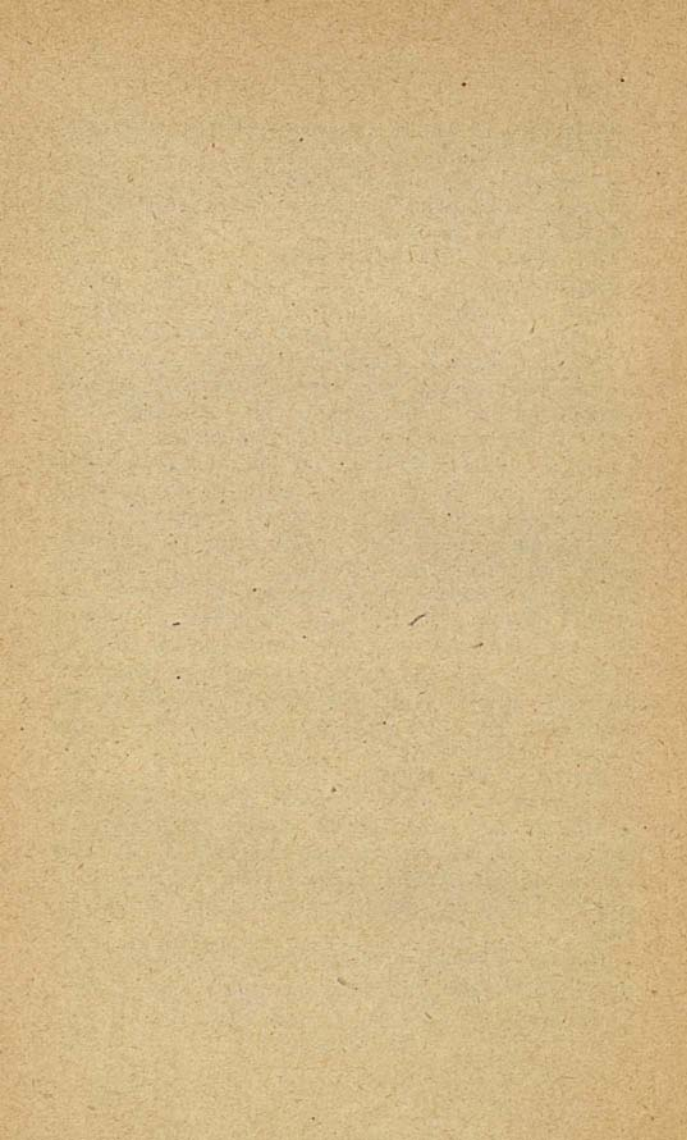
EDGAR. — Știu și gardurile și porțile și călare și pe jos. Tom săracul și-a pierdut mințile. — Bată-te norocul om bun, — din pricina celui spurcat! Cinci necurați l'au chinuit de-odată pe Tom săracul: al desfrâului, al muțeniei, al furtului, al amorului și al strâmbăturilor, care de atunci s'a legat de servitoare și de japănese. Așa, bată-te norocul, stăpâne!

GLOSTER. — Iaca, n'ați punga asta, tu, pe care pedepsele cerului te-au umilit cu atâtea lovituri. Că sunt eu nenorocit e spre fericirea ta. Cerule, așa să faci pururea: Fă ca omul îmbuibat de bunuri, care nu se pleacă legii tale Dumnezeuști, care nu vede pentru că nu simte, să simtă grabnic puterea ta; atunci împărțeală dreaptă va îndrepta nepotriveala bunurilor, și fiecare om va avea indestul. Cunoști orașul Dower?

EDGAR. — Da, stăpâne.

GLOSTER. — E acolo o stâncă, al cărei vârf înalt și aplecat, privește îngrozit asupra adâncului de dedesupt. Să mă duci chiar la marginea ei, și atunci voi să îndrept sărăcia de care suferi, cu așa zisele bunuri. De acolo înainte nu-mi va mai trebui călăuză.

EDGAR. — Ia-mă de braț. Tom săracul te-o conduce. (Es amândoi în dreapta).

TABLOUL II.

(În fața palatului Ducelui d'Albany).

Intră GONERIL și EDMUND.

GONERIL. — Bine-am sosit stăpâne. Mă mir că blândul meu soț nu ne iese înainte (Oswald vine din stânga; Undeț-i e stăpânul?

OSWALD. — E în casă, mărită Doamnă. N'am mai văzut un om așa schimbât. I-am spus că ai sosit; a răspuns: cu atât mai rău. De trădarea lui Gloster și de frumoasa purtare a fiului său, când i-am vorbit, m'a făcut dobitoc, și-a spus că am întors lucrurile pe dos. Ceia ce-ar trebui să-l supere îi place și-i displace ceia ce n'ar trebui.

GONERIL (Către Edmund). — Atunci să nu mergi mai departe. Asta e din pricina temerei mișelești a firei lui, care nu îndrăznește să ia o hotărîre. Nu vrea să simtă relele pe care știe că ar fi nevoie să le îndrepte. În felul ăsta, poate s'or împlini dorințele mele. Du-te, Edmund, îndărăt la fratele meu. Grăbește-i oștirea și ia-i comanda, eu trebuie să-mi schimb armele și să pui furca la brâul soțului meu. Ți-e om de incredere, ne va sluji de sol. În curând vei afla. — dacă nu-ți lipsește îndrăzneala — porunca stăpânei tale. Poartă semnul ăsta. (Îi dă o panglică). Nu vorbi mult. Pleacă capul: ăst sărut, de ar putea vorbi, ți-ar ridica nădejdea până în văzduh. Pricepe... și drum bun.

EDMUND. — Al tău până în rândurile morții.

GONERIL. — Prea iubitul meu Gloster! (Edmund este în fund). Oh! ce deosebire între om și om! Ție ți se cuvine închinarea unei femei! Nătângul acela nu e vrednic de mine!

OSWALD. — Stăpână, vine Ducele (Este în fund; intră Albany din stânga).

ALBANY. — O Goneril, nu plătești nici cât praful pe care viforul aspru ți-l svârle în obraz! Mi-e teamă de firea ta. Ființa care disprețuiește pe cel din care s'a născut nu se mai poate infrina dela rău. Cine se smuncește și se rupe din trunchiul părintesc, trebuie neapărat să se vestejască și să ajungă în primejdie de moarte.

GONERIL. — Destul, predica e proastă.

ALBANY. — Ce e bun și înțelept pare mișelie celui mișel. Putregaiului nu-i place decât putregai. Ce-ai făcut! Tigri, nu fete! Ce-ați făptuit! Un tată, un sfânt bătrân, a cărui mână cinstită ar linge-o până și ursul dus de cârlig, voi l'ați inebunit! Cum a putut fratele nostru îngădui să vă purtați astfel! Un bărbat, un prinț și care-a primit atâtea dela dânsul! De nu va trimite grabnic cerul vre-o pedeapsă vădită în contra ăstor fapte fiorease, are să vie vremea când oamenii cu de-asila se vor sfâșia unii pe alții ca dihaniile din adâncul mării.

GONERIL. — Fricos nemernic! N'ai obraz decât ca să primești palme, și cap decât ca să rabzi rele; căci n'ai un ochiu care să deosebească ce e cinsto de ce nu mai e de răbdat! Nu știi că numai cei proști au milă de ticăloșii ce sunt pedepsiți înainte de-a fi păcătuți. Unde-ți sunt tobele? Regele Franței își falfăie stindardele în țara noastră, amuțită; cu coiful lui de pene îți amenință tronul; și tu, un dobitoc care ții predici, stai locului și strigi: «Vai de mine de ce-o fi făcând el așa?».

ALBANY. — Vezi-te pe tine, demone. Păcatul cel mai nefirese nu pare nici în diavol așa de îngrozitor ca în femei.

GONERIL. (Trece în stânga). — Prost și nemernic ce ești!

ALBANY. — Fie-ți rușine, femei schimbată în demon. Nu-ți face chipul dihanie! De s'ar cuveni să las aceste mâni să asculte de mânia mea, ar fi gata să-ți rupă și să-ți sfărâme oasele. Dar măcar că ești un demon, te apără chipu-ți de femei.

GONERIL. — Iată-te devenit bărbat dintr'odată! (Întră un sol din stânga).

ALBANY. — Ce veste?

SOLUL. — Stăpâne! Ducele de Cornwall a murit ucis de un slujitor pe când scotea ochii lui Gloster.

ALBANY. — Ochii lui Gloster! Cornwall mort! Iată dovadă că sunteți de-asupra noastră, voi, dă-tători de dreptate, de oarece răzbunați atât de grabnic nelegiuirile noastre de pe pământ! Dar sărmanul Gloster! Și-a pierdut amândoi ochii?

SOLUL. — Amândoi, da, stăpâne. Iată o scrisoare, Mărită-Doamnă, dela sora Măriei-Tale. Cere răspuns grabnic.

GONERIL. (Aparte). — Pe de o parte aceasta-mi place. Dar ea fiind văduvă și iubitul meu Gloster acolo, poate că tot ce-mi făurisem în închipuire, să se nărue asupra vieții mele pustii... Pe de altă parte, vestea nu e rea... Am să citesc și să-i răspund. (Ese stânga).

ALBANY. — Și unde era fiul lui pecând îi sco-teau ochii?

SOLUL. — Pornise cu domnița încoace.

ALBANY. — Dar nu e aici.

SOLUL. — Nu, stăpâne. L'am întâlnit întorcându-se.

ALBANY. — A aflat această grozăvie?

SOLUL. — Cum de nu, stăpâne. El a părut pe

tatăl său, și a plecat de acolo înadins, ca să poată pedeapsa lor să se dăsfășoare mai slobod.

ALBANY. — Gloster! Să știi că de-acum înainte trăesc pentru a-ți răsplăti dragostea ce-ai arătat regelui și pentru a-ți resbuna sărmanii ochi! Vino cu mine, prietene, mai spune-mi ce mai știi. (Ese dreapta).

TABLOUL III-lea.

(Câmpie lângă Dower).

GLOSTER. — Când o să ajungem în vârful dealului?

EDGAR. — Chiar acum îl urci. Uite, ce greu e drumul!

GLOSTER. — Mie-mi pare că pământul e șes.

EDGAR. — Grozav de povârnit! Iacă... auzi marea?

GLOSTER. — Ba zău, de loc.

EDGAR. — Se vede că din durerea ochilor, s'a tocit ascuțimea celorlalte simțuri.

GLOSTER. — Așa trebuie să fie. Imi pare că și glasul tău e schimbat și că vorbești mai înțelept și cu vorbe mai alese decât înainte.

EDGAR. — Te înșeli. Nu mi-am schimbat nimic alt decât hainele.

GLOSTER. — Imi pare că vorbești mai frumos.

EDGAR. — Hai stăpâne; aici e locul. Oprește. (Edgar se duce în fund și de-acolo vorbește cu prefăcătorie). Ce înspăimântător e, a-ți arunca privirile în așa prăpastie! E amețitor! Corbii și alte păsări care zboară pe la jumătatea adâncimei, abia se arată cât gândacii de mari. Pe la jumătate e atârnat unul, care adună ierburi de mare: groaznică meserie! El întreg nu pare nici cât capul unui om. Pescarii, care trec pe mal se văd cât niște șoareci; și corabia cea ancorată colo, e numai cât o luntre; iar luntrea e cât o plută; de abia se poate zări. Șoapta valurilor ce

se sbat pe nesfârșitul pietriș nici nu se poate auzi așa de sus (Coboară). Nu mă mai uit de frică să nu-mi ametească creierul, și fiind orbit de ameteală, să nu mă prăvălesc cu capul în jos.

GLOSTER. — Du-mă chiar unde ești tu.

EDGAR. — Dă-mi mâna. (Edgar l'a luat de mână pe Gloster și l'a trecut în stânga). Acum ești tocmai la o palmă de cea din urmă margine. Pentru lumea toată n'as sări din loc!

GLOSTER. — Lasă-mi mâna. Uite, prietene, încă o pungă; într'insa e un juvaer; e destul de prețios pentru un om sărac. Zeii și zânele să te ajute. Du-te mai încolo. Ia-ți rămas bun și să te aud plecând.

EDGAR. (Trece în dreapta). — La revedere, stăpâne.

GLOSTER. — Cu toată inima, drum bun.

EDGAR (În sine). — De mă port astfel față de durerea lui, gândul meu e de a i-o lecui.

GLOSTER (îngenunchie). — O zei puternici, mă las de lumea asta; și în ochii voștri cu răbdare asvârl dela mine marea mea suferință! Dacă aș putea să o mai rabd și să nu cad în păcatul de a mă certa cu marea și neînfrânta voastră voință, bătrânețea mea și înjosita fire omenească ar duce-o până la sfârșit! De trăiești, Edgar, fii binecuvântat! Acum, prietene, adio! (Se aruncă pe pământ).

EDGAR. — Te-ai dus, stăpâne! La revedere. Totuși nu pricep, cum inchipuirea poate fura omului comoara vieții, când viața însăși primește ăst-furt. De-ar fi fost unde gândea, până acum se sfârșea cu orice gândire. Ai murit ori trăiești? Hei? omule! Prietene! Mă auzi, omule, îți vorbesc! Poate chiar să moară! Ba iată, învie! Cine ești, mă rog?

GLOSTER. — Du-te și lasă-mă să mor!

EDGAR. — De nu erai ca pana, ca fulgul de ușor nu puteai să te asvârli dela așa cumplită înălțime fără să te fărîmi ca un ou! Dar văd că răsufli! Ești

întreg, nu-ți curge sânge. Vorbești, ești teafăr! Zece catarturi n'ar face cât înălțimea dela care ai căzut ca plumbul. Vieața ta e o minune! Mai vorbește odată.

GLOSTER. — Dar oare am căzut, ori nu?

EDGAR. — Dela grozavul vârf al acestei stânci de cretă, privește ce înălțime! Nici ciocârlia cu glas pătrunzător așa sus nu se mai aude. Ia uită-te în sus!

GLOSTER. — Sărac de mine, n'am ochi. Nenorocierea n'are oare nici atâta bun, să se poată sfârși prin moarte? Tot era o mângâiere, când durerea putea să înfrâne mânia soartei asupritoare și să-i calce nemiloasa voință.

EDGAR (Îl apucă să se ridice). — Dă-mi brațul. Sus! Așa. Ce mai faci? Îți simți picioarele? Vezi, ești în picioare?

GLOSTER. — Prea mi-e bine. Mult prea bine.

EDGAR. — E ceva nemaipomenit! Dar colo sus, pe creasta stâncii, ce ființă era aceea, de care te-ai despărțit?

GLOSTER. — Un biet cerșetor.

EDGAR. — De ici de jos, mi s'a părut că ochii lui erau ca două luni pline; avea o mie de nasuri; coarne umflate și întortochiate, ca marea încrețită. Trebuie să fi fost vre-un diavol. De aceea, bătrâne tată, să crezi că milostivii zei, care pot face ce e cu neputință omului, te-au păzit.

GLOSTER. — Acum ții minte. De-acum voi răbda durerile, până-or striga dela sine: destul, destul și-or muri. Ființa de care îmi vorbești eu o țineam drept un om. Adesea zicea: necuratul, necuratul. El m'a adus aici.

EDGAR. — Fii liniștit și răbdător. Dar cine vine? (Intră Lear din stânga. Lear e gătit fantastic cu flori de câmp).

EDGAR. — O minte în toate ale ei, nu și-ar împodobi stăpânul așa.

LEAR. — Nu, nu mă puteți închide pentru că am bătut monede. Căci eu sunt chiar Regele.

EDGAR. — Ce privesc sfâșietoare!

LEAR. — Intr'asta, arta întrece natura. Iată bani ca să te iau în armată. Omul ăla își ține arcul, ca unul ce sperie vrăbiile. Dă drumul săgeții! Uite, uite un șoarice. Tăcere, tăcere, o bucată de brânză prăjită ajunge, ca să-i prindem. Iată mînușa mea. O arunc și unui uriaș. Ridicați sulțile! Oh! bravo săgeată. Drept în centru! În centru! Huuit! Spune-mi lozinca.

EDGAR. — Măghiran.

LEAR. — Treci.

GLOSTER. — Cunoșc glasul ăsta.

LEAR. — Ce fel? Goneril cu barbă albă. M'au lingușit ca câinii, zicând că am păr alb în barbă înainte de a-mi eși cel negru. Și tot *da* și *nu* la orice spaneam. *Da* și *nu* n'au fost zeițe bune. Când a venit odată ploaia să mă ude și viscolul să mă înghețe și când tunetul n'a vrut să tacă la porunca mea, atunci i-am priceput, atunci i-am dat de gol. Lasă încolo, nu sunt oameni de cuvânt! Mi-au spus că eu sunt totul: E minciună. Nu sunt ferit de friguri.

GLOSTER. — Imi amintesc bine sunetul ăstui glas. N'o fi Regele?

LEAR. — Da, rege din cap până'n picioare. Când privesc țintă, uite cum tremură supușii. Ridic pedeapsa de moarte a acelui om! Care a fost pricina? Adulterul? Să nu moară. Auzi să moară pentru adulter. Vrabia păcătuiește astfel și musculițe aurite se urmăresc sub ochii mei. Să trăiască păcatele de soiul ăsta: căci fiul bastard al lui Gloster a fost mai bun cu tatăl său decît fetele mele născute din cununie. Haide

desfrinare! dă-ți drumul. Căci îmi trebuie soldați. Ia privește jupânița rușinoasă, al cărei obraz arată o fire ca zăpada, care se strimbă a mironosiță, și dă din cap când aude numai pomenind de desfrinare... Nici pisica, nici calul scos primăvara la pășune, nu sunt mai plini de poște fără friu. Doar dela cingătoare în sus stăpânesc zeli, de acolo în jos e diavolul stăpân. Acolo e iadul, e întunericul, e căldarea de foc, arzând, clocotind!... putregiune, corupțiune.., pfiu!... Dă-mi o mână de mose, bunule spițer, să-mi curăț cu mirezme gândul. Iacă parale.

GLOSTER. — O, lasă-mă să sărut astă mână!

LEAR. — S'o șterg întâi. Miroase a lucru muritor.

GLOSTER. — O! făpturi a naturei năruite! Astfel are să ajungă în ruine lumea întreagă cât e de mare! Mă mai cunoști!

LEAR. — Mi-aduc bine aminte de ochii tăi. Ce te uiți chiorș la mine? De geaba, Cupidon orb, ori ce'i face, nu voi mai iubi. Ia citește această provocatie. Bagă de seamă cum e scrisă.

GLOSTER. — Dacă fiecare literă ar fi o stea tot nu le-aș vedea.

EDGAR (In sine). — Să-mi fi spus cineva astea nu credeam! E adevăr, și inima mi se fringe privind.

LEAR. — Citește.

GLOSTER. — Cu ce? Cu locul unde mi-au fost ochii?

LEAR. — Oho, aici ne potrivim. Tu, n'ai ochi în cap și eu n'am nimic în pungă! Greu e pentru ochi și prea ușor pentru pungă. Totuși vezi cum merge lumea asta.

GLOSTER. — Văd, bijbăind,

LEAR. — Ce, ești nebun? Omul n'are nevoie de ochi ca să vadă cum merge lumea. Privește cu urechile. Ascultă cum judecătorul cel de colo ocărește pe acel tâlhar. Ascultă cu urechia, schimbă-le locul:

unu, doi trei; care e judecătorul și care e tâlharul? Văzut-ai vre-o dată un câine de țăran lătrând la un cerșetor?

GLOSTER. — Cum de nu, stăpâne.

LEAR. — Și ai văzut pe bietul om fugind de acea curecitură? Iată, acolo ai văzut pilda cea mare a autorității! Și câinele e ascultat când e în slujbă. Dar tu, diacon nemernic, oprește-ți mâna sângerață. La ce bați cu biciul pe acea femei ușuratică? Golește-ți spatele mai bine, căci tare doreai să împarți cu dansa păcatul pentru care o biciuești. Cămătarul spânzură pe tâlhar. Prin haine zdrențuite se arată și cele mai mici viții; dar cu mantii imblănite, se ascunde totul. Suflați orice păcate cu o pojghiță de aur, și aspra suliță a dreptății se frânge fără a lovi. Imbracă-l în zdrențe, și îl găurește și paiul unui pigmeu. Nimeni nu păcătuiește, nimeni, mă auzi? Răspund eu pentru dâșii. Află asta dela mine, prietene, care ai puterea să pecetluiești gura celui ce părăște. Căpatați ochii de sticlă, și ca'un politician mârșav, fă-te că vezi ceea ce nu vezi. Acu, acu, acu... Trage-mi cismele! Mai tare, mai tare, mai tare, — așa?

EDGAR. — O, amestec de minte și de aiureală! Vorbe înțelepte în nebunie!

LEAR. — Dacă vrei să plângi soarta mea, ia-mi ochii. Te cunosc foarte bine. Numele tău e Gloster. Trebuie să ai răbdare. Plângând am venit pe lume. Știi bine că prima oară când mirosim aerul, urlăm și țipăm. Am să-ți țin predici.

GLOSTER. — Săracul de mine! La ce m'am mai născut!

LEAR. — Când ne naștem, plângem pentru că intrăm pe astă scenă de nebuni. Iacă o pălărie frumoasă. Ar fi o mare șiretenie să încălțăm o oștire

întreagă cu pâslă; și când mă voi fi furișat până la ginerii mei, atunci, să ucid, să ucid, să ucid! (Cavalerul intră din stânga cu slujitori).

CAVALERUL. — O, aici e! Puneți mâna pe dânsul. Sire, mult iubită voastră fiică...

LEAR. — Nu e scăpare? Ce, m'au prins? Sunt chiar bătaia de joc a soartei. Nu mă chinuiți. Au să mă răscumpere. Să-mi aduceți doctor. Sunt rănit la creier.

CAVALERUL. — Vei avea orice dorești.

LEAR. — Să nu mă însoțească nimeni! Eu singur? Asta ar ajunge să facă un om să plângă, să-și schimbe ochii în stropitori de grădină, cu care să stâmpere praful de toamnă.

CAVALERUL. — Ești regele nostru și ne supunem Măriei-Tale.

LEAR. — Așa mai merge. Știi ce, dacă e să mă prindeți, apoi să mă prindeți alergând. Fuga! fuga! fuga! (Ese fugind, urmat de slujitori).

CAVALERUL. — Priveliștea asta ar rupe inima la cel din urmă nenorocit dar e de nespus când e vorba de un rege. Dar ai o fată, care răscumpără firea omenească de blestemul grozav, pricinuit de celelalte două.

EDGAR. — Bine ai venit, stăpâne.

CAVALERUL. — Bine ai venit, ce dorești.

EDGAR. — Ai auzit poate, că ar fi în curând o bătălie?

CAVALERUL. — Foarte sigur și știut de toți. Oricine nu e surd, aude vorbindu-se despre asta.

EDGAR. — Dar, rogu-te, cât de aproape e oștirea dușmană?

CAVALERUL. — E aproape de tot, și se apropie grabnic. Priveliștea oștirii întregi e așteptată din ceas în ceas.

EDGAR. — Îți mulțumesc prietene. Atâta vream să știu.

CAVALERUL. — Cu toate că regina e aici, pentru o anume pricină, armata ei e gata.

EDGAR. — Îți mulțumesc prietene. (Ese Cavalerul).

GLOSTER. — Milostive Dumnezeu! ia-mi sufletul, ca să nu mă ispitească un duh rău, să mor înainte de voia ta!

EDGAR. — Bună rugămintă, tată.

GLOSTER. — Cine ești tu care-mi vorbești?

EDGAR. — Un biet om sărac, înjosit de loviturile soartei, care din pricină că cunoaște și simte durerea, e gata să aibă milă de alții. Dă-mi mâna te voi duce la un adăpost.

GLOSTER. — Îți mulțumesc din suflet. Binecuvântarea și toate darurile cerului cadă asupra ta! (Intră Oswald).

OSWALD. — S'a proclamat răsplata, pentru cine-i va scurta zilele. Foarte bine! Se vede că această căpățină a ta, fără ochii, a fost plăzduită spre îmbogățirea mea! Nemernic trădător, bătrân nenorocit, fă-ți pe scurt închinăciunea din urmă: e trasă sabia care te va ucide.

GLOSTER. — Numai să pue mâna-ți milostivă destulă putere într'însa.

EDGAR. — (Se interpune).

OSWALD. — Cum îndrăznești, mojiu obraznic, să aperi pe un trădător, dat pe față? În lături! Să nu cumva să te prindă și pe tine molima nefericirii lui. Dă-i drumul!

EDGAR (Vorbind peltic). — Nu dau drumul boerule, că n'am pentru țe!

OSWALD. — Dă-i drumul, robule, ori ești mort.

EDGAR (peltic). — Boerule, vezi-ți de drum și lasă bieți trecătorii în paște! De era eu să mă sperii de moarte, de fiiste-țe lăudăros, mi se scurtau zilele de acum două săptămâni. Stai! Nu te apropia de bătrân, ori pe legea mea, fac o încercare să văd,

care e mai tare: căpățâna ta, ori băta mea. Vorbim lămurit, vezi!

OSWALD. — În lături, putregaiu! (Se bat).

EDGAR (Peltic) — Ai să-ți culegi dinții boerule, ori când te-ai opinți în luptă.

OSWALD (Cade). — Ah, robule mișel, m'ai ucis! na, ia punga asta. Așa să ai noroc în viața cât mi-oi îngropa trupul. Și scrisorile ce le vei găsi la mine să le dai lui Edmund, duce de Gloster. Il vei găsi printre oștirea Britaniei. O, moarte nepraznică! Moarte! (Moare).

EDGAR. — Te cunosc bine: un mișel slugarnic atât de supus vițiilor stăpânei tale, pe cât putea dori răutatea ei.

GLOSTER. — Ce a murit?

EDGAR. — Șezi jos tată. odihnește-te. Ia să-i căutăm prin buzunare. Poate scrisorile ce voi găsi îmi vor fi prielnice. A murit. Ce-mi pare rău e că n'ayu alt călău. Să vedem. Dă-ne voie, blândă pecete, și conștiința să nu ne mustre. Pentru a ști gândul dușmanilor, le-am sfâșia și pieptul; a sfâșia hârtia e un păcat mai mic. (Citește). «Să nu uiți jurămintele noastre amândurora. Ai destule prilejuri, «pentru a-l ucide; de nu-ți va lipsi voința, ciasul «și locul prielnic s'or găsi ușor. Nimic nu se împli-
«nește, de s'o întoarce biruitor. Atunci sunt eu roabă, «și căsnicia e lanțul meu. O, din această cumplită «închisoare dezrobește-mă, și ia-ți locul lui ca răș-
«plată. A ta — soție ași vrea să pot zice supusă «iubitoare. — Goneril». O, nemărginire a voinței femești! O urzeală împotriva vieței soțului ei, și în locul lui, frate-meu! Aici în nisip, te voi îngropa. mârșav sol al ucigătorilor desfrânați și la vremea cuvenită, voi orbi cu astă rușinoasă scrisoare, vederea ducelui amenițat cu moartea; norocul lui că am să-i pot povesti moartea și solia ta.

GLOSTER. — Regele a inebunit! Cât de vârtosă e firea mea josnică, de pot răbda cu mintea teafără o durere atât de mare! Mai bine inebuneam: Atunci nu s'ar deslipi gândirea de suferință, iar nevoile mele, prin inchipuiri aiurite, ar pierde cunoștința de ele însele. (Se aude în depărtare toba).

EDGAR. — Ia mă de mână. Mi se pare că în depărtare se aude bătând toba. Haide tată, am să te las unui prieten al meu. (Es).

TABLOUL IV.

(Un cort în tabăra franceză. Lear doarme pe un pat. Muzica se aude în surdină. Cavalerul și alți slujitorii).

Intră CORDELIA, KENT, DOCTORUL.

CORDELIA. — O bunul meu Kent! Cum ași putea vreodată să ajung, și în ce chip, să răsplătesc bunătața ta? Prea scurtă îmi va fi viața, și nu voi găsi nici un mijloc!

KENT. — Sunt prea mult răsplătit, Mărită Doamnă, prin aceea că-mi mulțumești. Tot ce v'am spus e potrivit cu adevărul cumpătat: nici mai mult, mici mai puțin; ci chiar așa.

CORDELIA. — Imbracă-te mai frumos. Hainele astea sunt amintiri din ceasurile cele grele. Te rog, scoate-le.

KENT. — Iartă-mă slăvită Doamnă. A fi recunoscut acum ar fi în paguba mea. Atâta îți cer ca răsplată; să nu arăți că ști cine sunt, până nu voi găsi eu că e cu cale.

CORDELIA. — Așa să fie, iubit prietin. (Către doctor). Ce mai face regele?

DOCTORUL. — Măria-Ta, e încă adormit.

CORDELIA. — Zei milostivi! vindicați astă adâncă frântură a firei lui zdruncinate! Așezați la loc strunele sfărâmate și învrăjbite ale minții unui tată chinuit de copiii lui.

DOCTORUL. — Cu voia Măriei-Tale, să deșteptăm pe rege. A dormit destul.

CORDELIA. — Fă cum te învață știința și urmează cum ți e voia. E îmbrăcat cu toate podoabele?

CAVALERUL. — Da, slăvită Doamnă. În mijlocul somnului adânc l'am putut îmbrăca.

DOCTORUL. — Să fii aici, luminată Doamnă când îl voi deștepta. Nu mă indoesc de liniștea lui.

CORDELIA. — Foarte bine.

DOCTORUL. — Te rog mai aproape; muzica să cânte mai tare.

CORDELIA. — O iubitul meu tată! Vindecarea să-și pue leacul pe buzele mele! Și fie ca astă sărutare, să aline grozavele dureri, cu care surorile mele ți-au jicnit mărirea!

KENT. — Bună și blândă Domniță!

CORDELIA. — Să nu le fi fost tată, și pletele astea albe trebuia să deștepte mila în pieptul lor! Asta e un chip, pe care si-l lași pradă urgiei viforului? Sau în luptă cu adâncul tunet purtător de trăsnet? Sau să-l împotrivești cu groaznicul și repede fulger primejdios? Să stea el o noapte întreagă sărmanul, rătăcit! Numai cu o asemenea învelitoare de cap! Cănele vrășmașului meu, chiar de m'ar fi mușcat, ar fi găsit loc lângă vatra mea, într-o noapte ca aceia; și tu, sărmane tată, a trebuit să te ascunzi la un loc cu vitele, și, ca și tâlhari pribegi, prin pae putrezi, în vizuini! Vai și amar de mine! E de mirare cum de nu l'au lăsat deodată și mințile și viața! Se deșteaptă! Vorbește-i!

DOCTORUL. — Măria-Ta, vorbește-i. Așa se cuvine.

CORDELIA. — Luminate Doamne, cum te simți? Ce mai face Măria-Ta?

LEAR. — Rău ai făcut că m'ai seos din mormânt. Tu ești un suflet presch mbat în inger. Dar eu, sunt legat pe-o roată de foc, pe care lăcrămile mele o stropesc ca picăturile de plumb topit.

CORDELIA. — Sire, mă cunoști?

LEAR. — Știu, ești un inger. Când ai murit?

CORDELIA. — Mai e! Mai e mult până să se între-meze.

DOCTORUL. — D'abiaz s'a deșteptat. Lasă-l puțin în pace.

LEAR. — Unde am fost? Unde sunt? Frumoasa lumină a zilei!... Am fost tare zdrobit! Ași muri de mila altuia, când l'ași vedea în starea aceea!.. Nu știu ce să zic. N'aș jura, ca astea să fie mâinele mele. Ia să vedem. Da, simt că mă înțeapă acul ăsta. Tare aș vrea să știu cine sunt.

CORDELIA. — O Sire, uităte la mine! Pune-mi mâinile pe cap, și mă binecuvintează. Nu Măria-Ta! Nu te ingenunchea!

LEAR. — Te rog să nu-ți răzi de mine! Sunt un biet moșneag slab, prost... de 80 de ani împliniți nici un ceas mai mult nici mai puțin. Și pe cât îmi dau seama, nu sunt în toate mințile. Îmi pare că-te-aș cunoaște, și, pe omul ăsta de asemenea. Dar nu sunt sigur, căci nu pricep de loc unde mă aflu și cu toată bunăvoința, nu recanosc aste haine, și nici nu știu unde am dormit astă noapte! Să nu răzide mine, dar pe viața mea, mi se pare că Domnița asta e fetița mea, Cordelia.

CORDELIA. — Da, eu sunt, eu sunt!

LEAR. — M'ai udat cu lacrimi!...

Da! adevărat. Te rog nu plânge. Dacă ai otravă pentru mine, o beau bucueros. Știu că nu mă iubești. Surorile tale, mi-aduc aminte, mi-au făcut rău. Tu ai de ce, ele n'aveau.

CORDELIA. — N'am nici eu! nici eu!

LEAR. — Mă aflu în Franța?

KENT. — În țara unde ești rege. Măria-Ta.

LEAR. — Nu râdeți de mine!

DOCTORUL. — Mărită Doamnă, fii mângâiată, Vezi, mânia cea mare s'a potolit într'insul. Dar ar fi pri-

mejdie să-i reamintim timpul ce l'a uitat. Spune-i să intre în casă. Nu-l mai turbura, până i so liniști mintea de tot.

CORDELIA. — Vrea Măria-Ta să vie cu mine?

LEAR. — Trebuie să fiți îngăduitori cu mine. Te rog iartă, și uită. Sunt bătrân și nu sunt în toate mințile... (Ese cu Cordelia și Doctorul).

CAVALERUL. — Adevărat, stăpâne că ducele de Cornwall a fost ucis precum se spune?

KENT. — E foarte adevărat.

CAVALERUL. — Cine e în fruntea oștirii lui?

KENT. — Se svonește, că e fiul din flori al lui Gloster.

CAVALERUL. — Se zice că Edgar, fiul cel prigonit, se află în Germania cu Contele de Kent.

KENT. — Multe se zvonesc. E vreme să ne pregătim. Oștirile țării se aproprie în grabă.

CAVALERUL. — Răfuiala va fi sângeroasă. La revedere, stăpâne. (Ese).

KENT. — Soarta și sfârșitul meu se vor hotări deplin, ori în bine, ori în rău, după izbânda bătăliei de astăzi. (Ese).

A C T U L V-lea

SCENA I.

(Tabăra engleză lângă Dower).

(Intră cu surle și stindarde. EDMUND, REGAN, un CAVALER, SOLDATII.

EDMUND. — Află dela duce dacă rămâne la ultima lui hotărîre, sau dacă l'a făcut vre-o pricină să-și schimbe mersul plănuir. Are o fire schimbătoare și nemulțumită de sine. Adă-mi răspunsul lui hotărît. (Ese cavalerul).

REGAN. — Solul surorii mele de sigur s'a rătăcit.

EDMUND. — Greu îmi vine s'o cred, Domniță.

REGAN. — Știi, stăpâne iubit, ce gânduri bune am cu privire la tine. Spune-mi, dar drept — dar să-mi spui adevărul — iubești oare pe sora mea?

EDMUND. — O iubesc cu toată cinstea.

REGAN. — Dar n'ai găsit mijlocul să înlocuești pe frate-meu în inima ei?

EDMUND. — Acest gând t'e înșeală.

REGAN. — Eu bănuiesc că te-ai înțeles cu dânsa în taină pe cât s'a putut.

EDMUND. — Nu Doamnă, pe cinstea mea.

REGAN. — Acesta n'o voi suferi niciodată, stăpâne iubit; să nu fii prea deaproape prieten cu dânsa.

EDMUND. — Să n'ai nici o teamă. Vine dânsa cu ducele, soțul ei. (Intră Albany, Goneril, soldații cu surle și stindarde).

GONERIL (Aparte). — Mai de grabă aş vrea să fim biruiți în luptă de cit s'ajungă soră-mea să mă despartă de dânsul.

ALBANY. — Prea iubită soră! bine te-am găsit! Stăpâne, iată ce am aflat: Regele a ajuns până la fiică-sa, împreună cu alții pe care asprimea cârmuirii noastre i-a silit să ni se împotrivescă. Eu n'am putut fi niciodată viteaz când n'a fost dreptatea cu mine. În astă împrejurare, pe noi ne privește faptul că regele Franței ne calcă țara, iar nu intrucât susține pe băranul rege, ori pe atâți alții, care mă tem că au mari și grele pricini împotriva noastră.

EDMUND. — Stăpâne, ai vorbit prea drept.

REGAN. — De ce atâta chibzuială?

GONERIL. — Uniți-vă amândoi împotriva dușmanului, căci în asemenea împrejurări, orice fel de vrajbe între rude și neamuri nu-și au locul.

ALBANY. — Să ne sfătuim împreună cu cei mai bătrâni ostași despre ce e de făcut.

EDMUND. — Voi veni îndată în cortul domniei-sale.

REGAN. — Soro dragă, vii cu noi?

GONERIL. — Nu.

REGAN. — S'ar cuveni mai bine... te rog, vino cu noi.

GONERIL. — (Aparte). — O, ho! lasă că te-am ghicit. Bine, merg. (Regan și Goneril ese în stânga. Ese și Edmund cu el tot în stânga. Pe când stau să iasă întră Edgar travestit).

EDGAR. (Pe când Albany vrea să iasă îl întâmpină Edgard cum vine din dreapta). — De-a vorbit vre-odată Măria-Ta cu un om așa de sărman, ascultă-mă puțin.

ALBANY. — Vă urmez îndată. Vorbește. (Es toți, afară de Albany și Edgar).

EDGAR. — Înainte de a intra în luptă, deschide scrisoarea asta. De vei fi biruitor să sune trâmbițele pentru a chema ca martor pe cel ce ți-a adus-o.

Păcătos cum par, pot să aduc pe unul care să dovedească cu cuvântul lui tot ce e mărturisit aici : Dacă ești înfrânt, se sfășește partea ta în lume și cade dela sine urzeala. Norocul să te însoțească.

ALBANY. — Stai până voi citi scrisoarea.

EDGAR. — Nu mi-e îngăduit. Când o veni minutul, să sune crainicul din trâmbiță și mă voi arăta.

ALBANY. — Bine. La revedere. Voi citi hârtia asta. (Ese Edgar prin dreapta).

EDMUND. (Intră din stânga cu un cavaler ; Albany coboară stânga. Edmund venind din stânga din cort. — Dușmanul e aproape. Adună-ți oastea. Aci putem ghici adevărata lor putere și mulțime, prin iscusite iscoade. Dar acu e mare nevoie să te grăbești.

ALBANY. — Vom ști să ne folosim de orice cli-pită. (Ese în stânga).

EDMUND. — Am jurtat iubire surorilor amândouă. Fiecare se teme de cealaltă, cum se teme de viperă cel mușcat. Pe care din două s'o iau ? Pe amândouă ? Pe una ? Pe nici una ? Nu pot să am parte de nici una, pe cât vor trăi amândouă. De-oi lua pe cea văduvă ; înnebunește, turbează Goneril. Însă pe dinsa cu greu pot s'o capăt, bărbatul ei fiind în viață. Să vedem acum purtarea lui în război. Iar după luptă, să găsească ea, care vrea să scape de dânsul, mijlocul grabnic de a-l nimici. Cât despre mila pe care Albany are de gând s 'o arate Cordeliei, și lui Lear, aceștia or mai avea parte de dansa când s'ó sfârși lupta și ei vor fi în mâinele noastre. Căci rangul mă silește să poruncesc nu să stau la sfat. (Ese).

SCENA II.

(Tabăra britanică lângă Dower. Intră învingător cu tobe și stindarde Edmund).

LEAR și CORDELIA ÎN LANȚURI. SOLDAȚI,
PRIZONIERI etc.

EDMUND. — Să-i ducă de aici câți-va ostași. Să fie bine păziți până se afla voia celor mari, care au să-i judece.

CORDELIA. — Nu suntem noi cei dintâi care fiind nevinovați, au căzut învinși de soartă. Pentru tine, rege asuprit, mi se rupe inima. Cât despre mine aș ști să mă împotrivesc soartei potrivnice. N'o să vedem pe acele fiice și surori?

LEAR. — Nu! Nu! Nu! Nu! Haide, să mergem la închisoare. Noi doi împreună, vom cânta ca păsărelele în colivie; când imi vei cere binecuvântarea eu voi ingenunchea, și ți-oi cere ertare. Și așa om trăi și ne-om închina; om cânta, om spune basme bătrânești și om ride de fluturașii de aur, sau om asculta pe bieții tâlhari povestind veștile dela curte, și om vorbi și noi cu dâșii; cine pierde, cine câștigă, cine a intrat, cine a scăpat. Și vom lua asupra noastră taina lucrurilor, parcă am fi iscoadele lui Dumnezeu; și vom răbda atâția ani în zidurile unei închisori până s'or petrece rând pe rând cârduri de boieri ce se schimbă cu fluxul mării pe lună.

EDMUND. — Duceți-i de aici.

LEAR. — Pe astfel de jertfe, Cordelia, zeii înșiși revarsă tămăd! Te-am regăsit? Cine o vrea să ne despartă, să aducă din cer un cărbune și să ne gonească, cu jeratec ca pe vulpi. Șterge-ți ochii. Mai curând să-i mănânce lepra cu carne și cu piele, decât să ne stoarcă o lacrimă. Mai degrabă să-i vedem

murind de foame ! Haide ! (Lear și Cordelia es în dreapta conduși de soldați.)

EDMUND. — Vino încoace, căpitane. Ascultă. Bagă bine de seamă ce e scris aici. Urmează-i la închisoare. Te înaintez în grad. Dacă faci tocmai cum poruncesc, să știi că pășești spre slujbe tot mai înalte. Să știi un lucru. Omul să fie după cum sunt și vremurile ; a fi milos nu se potrivește cu cel ce poartă spada. La marea ta însărcinare nu încap chibzuire : or vrei s'o faci, or caută-ți în alt chip norocul.

CĂPITANUL. — O voi face, stăpâne.

EDMUND. — La lucru ! Și să fii mulțumit când ei fi îndeplinit astă sarcină. Bagă de seamă. Am spus : *chiar acum*. Și să faci așa cum am scris eu aici.

CĂPITANUL. — Nu pot nici să trag la jug, nici să mănânc ovăz. Dar încolo orice e lucru omenesc, pot face. (Ese în dreapta. Surle, Intră Alvany, Goneril, Regan. Alt căpitan, soldații).

ALBANY. — Stăpâne, ai arătat astăzi vitejia neamului tău, și norocul te-a călăuzit. Ai pus mâna pe robii care erau protivnicii noștri în lupta de azi. Îți cer acum să mi-i dai, ca să ne purtăm cu dânsii așa cum ne silește cinstea lor și interesul nostru.

EDMUND. — Stăpâne, am crezut cu cale să trimit pe bătrânul și nenorocitul rege la închisoare, cu paznicii împrejur ; căci vârsta lui are darul, și rangul lui și mai mult, de a atrage inimile poporului către dânsul și de a învrăjbi împotriva noastră oștirea. Cu dânsul am trimis și pe regina tot pentru aceeași pricină. Și sunt gata să-i aduc la judecată, mâine sau în orice timp vei vrea să aduni sfatul. În clipa asta suntem plini de sânge și de sudoare. Prietenii și-au pierdut prietenii și cele mai drepte pricine, în astă grabă sunt strîmb privite, chiar de cei ce își dau seama de însemnă-

tatea lor. Pricina Cordeliei și a tatălui ei, e vrednică de un timp mai potrivit.

ALBANY. — Cu voia domniei tale, eu te privesc ca pe un supus în acest războiu iar nu ca pe un frate.

REGAN. — Asta a-arnă de chipul cum îl privim noi. Cred că era bine să întrebi și voia noastră înainte de a vorbi așa. El a condus oștirea, el a fost ales ca să-mi fie în toate locurile. De pe urma acestor slujbe însemnate se poate cu drept înălța și numi frate cu noi.

GONERIL. — Pentru ce atâta căldură? Se înălță prin darurile lui firești, mai mult decât prin titlul ce i-ai hărăzit.

REGAN. — În urma drepturilor cu care eu îl înzestrez, se face deopotrivă cu cei mai mari.

GONERIL. — Cel mai mare drept l-ar avea când s'ar căsători cu tine!

REGAN. — Adesea cel ce glumește, proorocește.

GONERIL. — Ha! Ha! Era chior de un ochiu, cine ți-a spus una ca asta.

REGAN. — Nu mă simt bine, Domniță, altfel ți-aș răspunde din inimă și în plin. Conte de Gloster, ia-ți oștirea mea, robii, averea, hotărăște de soarta mea. Cetatea e a ta. Să fie lumea întreagă martoră că aici te numesc stăpânul și soțul meu.

GONERIL. — Crezi că vei avea parte de dânsul?

ALBANY. — Nu e în puterea ta s'o împedici.

EDMUND. — Nici în a ta, stăpâne.

ALBANY. — Ba, da! corcitură mârșavă!

REGAN (Către Edmund). — Să bată tobele, să se știe că rangul meu e și al tău.

ALBANY. — Așteaptă. Ascultă aceasta. Edmund, te învinuieșc de trădare de țară; și împreună cu tine, pe acest șearpe poleit (Arată pe Goneril). Cât despre dreptul tău, frumoasă soră, ți-l ridic în favoarea soției mele. Ea este menită a se căsători cu acest om;

și eu, bărbatul ei, mă împotrivesc căsătoriei voastre. De vrei totuși să te măriți, întoarce-ți dragostea spre mine. Soția mea e logodită. Arme ai, Gloster. Să sune trâmbițele. Dacă nu se arată nimeni care să mărturisească nemerniciile, cunoscutele și multele tale trădări, iată zălogul meu! (Aruncă mănusa). Voi dovedi pe pieptul tău chiar, fără întârziere că intru nimic nu ești mai puțin decât ce te arăta acum că ești.

REGAN. (Sustinută de ostași cade pe trunchiu). — O, mi-e rău! Mi-e rău!

GONERIL (Aparte). — De nu ți-ar fi n'aș mai crede în doftorii!

EDMUND (Aruncând o mănusă). — Iată cheazășia mea în schimb. Cine în lume mă numește trădător minte mișelește. Să-l cheme trâmbița. Cine o îndrăzni să se apropie, pe dânsul! Pe dânsul! De ce nu? Voi apăra vitejește adevărul și cinstea mea.

ALBANY. — Un crainic să vie!

EDMUND. — Un crainic! Un crainic! Aci!

ALBANY. — Să n'ai nădejde decât în vitejia ta! căci soldații tăi, toți strânși în numele meu, au fost în numele meu sloboziți.

REGAN. — Din ce în ce mă simt mai rău!

ALBANY. — E bolnavă, conduceti-o în cort. (Ese Regan dusă de alții în stânga. Intră un crainic).

ALBANY. — Vino încoace. Să se sune din trâmbiță și să citești aceasta.

CAVALERUL. — Sunați! (Trompete).

CRAINICUL (citește). — Dacă vre-un ostaș din boierime, dintre toată oștirea, vrea să dovedească că Edmund, zis conte de Gloster pe nedrept, este de mai multe ori trădător, să se arate la a treia sunare din trâmbițe, căci e dânsul gata să se lupte cu îndrăzneală.

EDMUND. — Să sune! (Trompete).

CRAINICUL. — Incă odată! (Trompete).

CRAINICUL. — Incă odată ! (Intră EDGAR la a treia oară armat, în zale și coif, cu un sunător de trâmbițe).

ALBANY. — Intreabă-l ce gând are și pentru ce se arată la această chemare a trâmbițelor ?

CRAINICUL. — Cine ești ? Care ți-e numele și rangul și pentru ce răspunzi la această chemare ?

EDGAR. — Află că numele mi l-am pierdut ; dintele trădărei l'a sfâșiat și l-a nimicit. Dar sunt de neam ca și vrăjmașul cu care am venit să-mi măsoar puterea.

ALBANY. — Cine e acel vrăjmaș !

EDGAR. — Cine ia partea lui Edmund, conte de Gloster ?

EDMUND. — El însuși. Ce ai să-i spui ?

EDGAR. — Trage sabia din teacă. De vor jieni vorbele mele o inimă curată, să mă poată pedepsi brațul tău. Ești trădător către zei, către fratele tău, către tatăl tău, către acest Domn slăvit. De vei zice că *nu*, astă sabie, ăst braț și vitejia mea sunt gata să dovedească pe pieptul tău că minți !

EDMUND. — Înțelepciunea ar cere să te întreb de nume. Dar asvârl îndărăt aceste trălări, asupra capului tău ; și astă sabie a mea, le va infige în tine, unde s'or îngropa pentru vecie ! (Trâmbițe. Se bat. Edmund cade)

ALBANY. — Scăpați-l ! Scăpeți-l !

GONERIL. — Asta e o uneltire, Gloster. După legea armelor, nu ești dator să răspunzi unui vrăjmaș necunoscut. Nu ești învins, ci înșelat și trădat.

ALBANY. — Inchide-ți gura, femeie ! sau cu hârtia asta ți-o voi astupa. Oprește, streine. Tu, mai nerușinată decât pot spune orice cuvinte ; citește-ți aici răutatea. Nu, n-o rupe, jupâniță. Văd că știi ce e.

GONERIL. — Și dacă știi ? Legea e a mea, nu a ta. Cine mă poate trage la judecată ?

ALBANY. — Nerușinare fără seamăn ! Cunoști hârtia asta ?

GONERIL. — Nu mă 'ntreba ce cunosc. (Ese în stânga).

ALBANY. — Duceți-vă după dânsa. E turbată de mânie. Potoliți-o!

EDMUND. — Toate cu câte m'ai invinováțit, le-am făcut. Și mai mult, mult mai mult! Cu vremea se vor destăinui. Toate s'au sfârșit și eu de asemenea! Dar cine ești tu care m'ai biruit? Dacă ești de neam mare, te iert.

EDGAR. — Iată în schimb răspunsul meu: Nu sunt de neam mai de rând decât tine Edmund. De sunt de un sânge mai bun, cu atât mai mult am fost nedreptățit. Numele meu e Edgar, fiul tatălui nostru. Zeii sunt drepti și din plăcerile noastre fac unealta pedepselor noastre! Locul întunecat și ascuns din castelul unde cu păcat te-a născut, el l'a plătit cu luminile ochilor.

EDMUND. — Drept ai vorbit. Așa e. Acum s'a întors roata. Iată unde sunt!

ALBANY. — Te văzusem după port că ești de viță domnească. Vino să te strâng în brațe. Frângă-mi se inima de durere, de-am urit vreodată pe tine sau pe tatăl tău.

EDGAR. — Slăvite Doamne, o știu.

ALBANY. — Unde erai ascuns? Cum ai aflat durerile tatălui tău?

EDGAR. — Ingrijind de ele stăpâne. Ascultă o povestire scurtă și când voi sfârși-o să dea Domnul să mi plesnească inima! Pentru a scăpa de sânge-roasa pedeapsă care mă urmărea — o. dulceată a vieții omenеști! — căci vrem mai degrabă să murim de durere omoritoare în fiecă ceas decât să murim dintr'odată — am fugit îmbrăcat în zdrențe de nebun, și am luat asemănarea unei ființe pe care și câinii o disprețuesc. În așa stare întâlnii pe tată-meu, cu rănille sângerate în obraz, cu lumina ochilor stinsă de curând. Mă făcui călăuza lui, îl dusei

de mână. cerșii pentru dânsul, îl scăpai de disperare. Nu mă destăinuii — o greșeală grozavă! Nu mă dustăinuii lui, decât acum vre-o jumătate de ceas când îmbrăcai zalele. Nefiind sigur de izbândă, eu toate că nădăjduiam într'insa, îl rugai să mă binecuvânteze, și i spusei dela început până la sfârșit, povestea rătăcirilor mele. Dar inima lui zdruncinată, vai! prea slabă pentru a răbda așa veste, zâmbind s'a despicat, între aste două culmi ale patimei «bucuria și durerea».

EDMUND. — Cuvintele tale m'au mișcat. Poate că din ele va eși binele. Dar spune mai departe! (Intră un Cavaler cu un pumnal plin de sânge din stânga).

CAVALERUL. — Ajutor! Ajutor! O, ajutor!

EDGAR. — Ce fel de ajutor?

ALBANY. — Vorbește omule!

EDGAR. — Ce însemnează cuțitul ăsta plin de sânge?

CAVALERUL. — E cald, e fumegând, scos chiar din inima ei; oh, a murit sărmana.

ALBANY. — Cine a murit? Vorbește!

CAVALERUL. — Soția voastră, stăpâne!. Soția! precum și sora ei otrăvită de dânsa; ea a mărturisit-o.

EDMUND. — Eram logodit cu amândouă. Acum ne căsătorim câte-și trei deodată.

EDGAR. — Uite, vine Kent.

ALBANY (Ese cavalerul, stânga). — Astă judecată a cerului ne face să tremurăm, dar mila în noi nu deșteaptă. (Intră Kent prin dreapta). Acesta e Kent? Timpul nu ne îngăduie să-ți aducem laudele de care purtarea ta vrednică.

KENT. — Am venit să zic seară bună regelui și stăpânului meu. Nu e aici?

ALBANY. — O lucru de seamă de noi uitat! Spune, Edmund unde e regelè? Unde e Cordelia? (Se aduc trupurile lui Regan și Goneril).

EDMUND. — Să fac și eu un bine împotriva firei

mele! Repede trimeteți, dar repede, la castel; am dat poruncă scrisă împotriva vieții regelui și a Cordeliei. Dar trimeteți grabnic.

ALBANY. — Alergați, alergați repede!

EDGAR. — Dar la cine! Pe cine ai însărcinat? Dă un semn ca să ne creadă.

EDMUND. — Ai dreptate. Ia sabia mea. Dă-o căpitanului.

ALBANY. — De ți e dragă viața, aleargă! (Ese în dreapta Edgar).

EDMUND. — Are însărcinare din partea mea și a soției tale, să spânzure pe Cordelia în închisoare și să dea vina pe propria ei disperare ca și când și-ar fi pus însăși capăt zilelor.

ALBANY. — Cerul s-o păzească! Duceți-l de aci de ocamdată. (Edmund e dus afară prin stânga de soldații. Intră LEAR cu CORDELIA moartă în brațe. EDGAR, CĂPITANUL și alții).

LEAR. (Intră cu Cordelia din dreapta). — Urlați; Urlați! Urlați! O! sunteți oameni de piatră! De așa avea ochii și limbele voastre, așa așa striga încât s'ar despică bolțile cerurilor! S'a dus pe vecie! Cunosc când e cineva viu ori mort. E moartă ca pământul. Dați-mi o oglindă! Dacă răsuflarea ei va aburi sticla, atunci trăește.

KENT. — Asta e sfârșitul făgăduit!

EDGAR. — O priveliște îngrozitoare!

LEAR. — Pana asta se mișcă. Trăește. De o fi așa, e o fericire care răscumpără toate durerile ce am suferit vre-o dată.

KENT (Ingenunchind). — Stăpânul meu cel bun!

LEAR. — Te rog, du-te.

EDGAR. — E credinciosul Kent, prietenul Măriei-Tale

LEAR. — Blestemați să fiți voi toți ucigașilor; Trădătorilor; Poate că puteam s'o scap! Acum s'a dus pentru vecie. Cordelia! Cordelia! Stai puțin.

A! Ce ai spus! Glasul ei a fost totdeauna dulce, blând, și slab, lucru încântător la o femeie. L'am ucis pe robul care te spânzura.

CĂPITANUL. — E adevărat, stăpâne! L'a ucis.

LEAR. — Așa e că l'am ucis? A fost o vreme când eu șoimul meu sălbatec, puteam să bag spaima în toți. Dar acu, sunt bătrân și atâtea necazuri m'au zdruncinat. Cine ești? Ochii mi s'au cam slăbit. Stăi, că ți spun acum.

KENT. — De-o pomeni norocul de doi oameni pe care i-a iubit și i-a urit rând pe rând, acești doi oameni se privesc acum față în față.

LEAR. — Am vederea întunecată. Nu ești Kent?

KENT. — Chiar el. Servitorul Măriei-Tale, Kent.

LEAR. — Și mi-au spânznuat-o mititica! Nu! Nu! nu mai are viață! De ce un câine, un cal, un guzgan, să aibă suflare, vieță și tu să nu mai ai? Și n'ai să mai vii niciodată! Niciodată! Vă rog descheiați-mi nasturile ăsta, Îți mulțumesc Vezi asta? Uite la buzele ei, uite, uite! uite ici. (Moare).

EDGAR. — A leșinat. Măria-ta! Măria-ta!

KENT. — Inimă, frânge-te! Te rog, frânge-te!

EDGAR. — Uite încoace, Măria-Ta!

KENT. — Nu'i mai turbura sufletul. O! lasă-l să să moară! L'ar uri pe ac l ce-ar încerca să-l mai întindă pe roata de tortură a acestei nemiloase lumi!

EDGAR. — S'a dus în adevăr.

KENT. — Mirarea e că a răbdat atâta.

ALBANY. — Dat ne e să suferim. (Către Edgar și Kent). Voi doi, prieteni ai sufletului meu, domniți în țara asta și apărați astă cărmuire inmuiată în sânge.

KENT. — Mai am un drum de făcut stăpâne și fără întârziere. Stăpânul meu mă cheamă, nu-i pot zice ba.

ALBANY. — Trebuie să răbdăm povara astor triste vremuri, să vorbim cum simțim. nu cum s'ar potrivi. Cel mai bătrân a pătit mai mult. Noi, cari suntem tineri, niciodată nu vom vedea atâtea, nici nu vom trăi așa de mult. (Es toți, în sunetele unui marș funebru).

BIBLIOTECA TEATRULUI NAȚIONAL

NUMERILE APARUTE :

1. Wilhelm Mayer-Förster. — Heidelbergul de altă dată.
 2. Emile Augier. — Notarul Guérin.
 3. Björnstjerne Björnson. — Un faliment.
 4. I. Florescu. — Sanda.
 5. N. Gogol. — Revizorul.
 6. Frantz Molnar. — Diavolul.
 7. N. Pandele. — Ultimul vlăstar.
 8. Ludwig Fulda. — Prostul.
 9. Sofocle. — Electra.
 10. Schiller — Don Carlos.
 11. Calderon. — Judecătorul din Zalamea.
 12. P. Locusteanu. — Nevasta lui Cerceluș.
 13. W. Shakespeare. — Regele Lear.
-

BIBLIOTECA TEATRULUI NAȚIONAL

De câțva timp mișcarea teatrală interesează tot mai mult cercurile românești. Lucrări noi se impun atenției generale. Ziarele deschid loc tot mai larg rubricii teatrale. Toate acestea sunt semne îmbucurătoare pentru cultura noastră națională.

În schimb însă lipsește cu desăvârșire o publicațiune, care să pună la îndemâna publicului românesc, cel puțin lucrările de teatru mai curente.

INSTITUTUL GRAFIC ȘI DE EDITURA „**MINERVA**” spre a dovedi încă odată spiritul său de inițiativă pentru folosul obștesc, a hotărât în urma unei convențiuni speciale cu direcțiunea Teatrului Național să editeze toate lucrările admise în repertoriul acestui teatru, și să le pue la îndemâna tuturor în condițiunile cele mai modeste.

